

Стенографски дневник

НА

56. заседание

Събота, 29 март 1947 г.

(Открито в 15 ч. 45 м.)

Председателствувал подпредседателят Атанас Драгиев. Секретари: Йордан Чобанов и Рада Ноева.

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр		Стр.
Отпуска	987	Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите на Министерството на народното просвещение за 1947 бюджетна година. (Разноукване)	990
Питане	987	Говорили: Крум Славов	990
Запитване	987	Иван Костов	994
По дневния ред:		Митю Седев	995
Закон за безкасовите плащания и ползуването на влоговете. (Второ четене)	987	Дневен ред за следващото заседание	1002

Председателствуваш Атанас Драгиев: (Звъни) Присъствуват чуждото число народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват следните народни представители: д-р Александър Георгиев Бонкин, Александър Георгиев, Александър Ковачев, Ана Розенберг, Анастас Циганчев, Анастас Петров, Анастасия Вълкова, Ангел п. Илиев, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Стамболийски, Асен Паянгов, Асен Христов, Атанас Добревски, Атанас Минков, Благой Николов, д-р Борис Невов, Борис Чанджиев, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Васил Павурджиев, Васил Иванов Василев, Васил Мавриков, Васил Петков Василев, Васил Милушев, Венера Клиничарова, Веселин Дашин, Вела Василева, Витан Цветанов, Вълчо Цанков, Вара Македонска, Ганчо Минев, Ганю Златинов, Георги Хълчев, Георги Василев, Георги Георгиев, Георги Григоров, Георги Колев Петков, Георги Костов, Георги Кръстева, д-р Георги Славчев, Георги Босолов, Георги п. Иванов, Горан Ангелов, Гочо Терзиев, Груди Атанасов, Грую Папукчиев, Делю Попов, Димитър Димов, д-р Димитър Хаджиев, Димитър Чорбаджиев, Димитър Нейков, Димитър Милков, Димитър Панайотов, Димитър Стойков, Димитър Стоянов, Димитър Петров, Добри Бодуров, Жейка Хардалова, Желю Иванов, Желязко Стефанов, Запрян Джонгов, Запрян Ташев, Иван Гергов, Иван Димитров, Иван п. Димитров, Иван Евтимов, Иван Попов, Иван Делев, Иван Дуков, Иван Ников, Иван Бенев, Иван Пенчев, Иван Мамирев, Израел Майер, Илия Ставрев, Илия Радков, Илия Добрев, Йордан Петков, Йордан Костов, Йордан Панайотов, Йордан Русев, Калю Малев, Камен Червеняшки, Кирил Милев, д-р Константин Мичев, Константин Русанов, Костадин Велев, Костадин Ганев, Костадин Кожухаров, Костадин Диклиев, Кочо Бонев, Крум Милушев, Крум Кюляков, Кръстю Стойчев, Кръстю Добрев, Къню Георгиев, Лалю Ганчев, Любен Боянов, Любен Гумиеров, Магда Димитрова, Макра Гюлева, Манахил Стоянов, Мано Пейков, Марин Шназаров, Мария Маринов, Марко Пенчев, Мата Тюркелжиева, Милан Димов, Минчо Минчев, Минчо Драндаревски, Михаил Неков, д-р Михаил Геновски, Младен Големански, Мустафа Билялов, Неделчо Шарабов, Недялка Душкова, Недялко Атанасов, д-р Ненчо Николаев, Никола Алексиев, Никола Минчев, Никола Павлов, Никола Певтичев, Никола Танев, Никола Палагачев, Никола Янев, Пело Пеловски, Петко Благоев, Петко Деков, Петко Димитров, Петко Лалов, Петко Арабаджиев, Петър Божинов, Петър Бомбов, Петър Запрянков, Петър Русев, Петър Тодоров, Петър Панайотов, Петър Пергелов, Петър Янчев, Ради Христов, Руса Петкова, Сава Дъбков, Сотир Колев, Спас Христов, Спаса Воденичарска, Стамо Костадинов, Станю Станев, Стеля Благоева, Стефан Цанов, Стойчко Рамков, Стойне Лисийски, Стоян Кърлов, Стоян Гюрова, Стоян Жеков, Стоян Петровски, Тано Цолов, Тодор Павлов, Тодор Драганов, Тодор Лазаров, Тодор Живков, Хафуз Генджев, Христо Илиев, Христо Джонжиров, Христо Попов, Христо Каркъмов, Цанко Григоров, Цветан Гаджовски, Цветана Киракова, Яна Манева, Янко Димов, Янчо Георгиев, Янко Димитров и Янко Комитов)

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Асен Тончев — 1 ден, Атанас Минков — 1 ден, Витко Иванов — 1 ден, Георги Хълчев — 1 ден, Георги Григоров — 1 ден, Георги п. Иванов — 1 ден, Гочо Терзиев — 1 ден, Грую Папукчиев — 1 ден, Елисавета п. Антонова — 1 ден, Желю Тончев — 1 ден, Иван Дуков — 1 ден, Илия Ставрев — 2 дена, Илия Радков — 1 ден, Йордан Русев — 1 ден, Кирил Милев — 1 ден, Константин Мичев — 1 ден, Кочо Бонев — 1 ден, Крум Милушев —

1 ден, Къню Георгиев — 1 ден, Минчо Драндаревски — 1 ден, Недялка Душкова — 1 ден, Недялко Атанасов — 1 ден, Петко Благоев — 1 ден, Петко Лалов — 1 ден, Петър Анастасов — 1 ден, Петър Божинов — 1 ден, Петър Братков — 1 ден, Петър Тодоров — 1 ден, Ради Христов — 1 ден, Стойчко Наков Рамков — 1 ден, Стоян Жеков — 1 ден, Стратия Скерлев — 1 ден, Тодор Личев — 4 дни, Тодор Лазаров — 1 ден, Христо Генев — 1 ден, Христо Каркъмов — 2 дена, Янко Атанасов — 1 ден и Лалю Генчев — 1 ден.

Постъпило е заявление от народния представител Георги Василев Божилов, с което моли да му се разреши 1 ден отпуск. Повали това, че той се е ползувал досега с 24 дни отпуск, следва Народното събрание да разреши този един ден отпуск. Моля ония г-да народни представители, които са съгласни да се разреши на народния представител Георги Василев Божилов един ден отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Има постъпило заявление от народния представител Емил Антонов, с което моли да му се разреши един ден отпуск. Получил е досега 31 дни отпуск. Моля ония г-да народни представители, които са съгласни да се разреши на народния представител Емил Антонов 1 ден отпуск, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Постъпило е питане до г-н министъра на вътрешните работи ст народния представител Спас Найленов, относно разтурено организационно събрание в Казанлък. Това питане ще бъде изпратено на г-н министъра на вътрешните работи, за да отговори.

Един от опозицията: Кога ще отговори?

Коста Лулчев (сЛ): 50 станаха вече, г-н председателю!

Председателствуваш Атанас Драгиев: Постъпило е запитване до министъра на вътрешните работи от народния представител Петко Иванов Франгов за разтуряне също на организационно събрание. Запитването ще бъде изпратено на министъра на вътрешните работи, за да определи деля за отговор.

Коста Лулчев (сЛ): По питанята има дълг и председателството. То трябва да следи да се отговаря навреме.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Пристъпваме към точката първа от дневния ред:

Второ четене на законопроекта за безкасовите плащания и ползуване на влоговете.

Моля г-н докладчика да докладва законопроекта.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

ЗАКОН

за безкасовите плащания и ползуването на влоговете.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с така прочетеното заглавие на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

Глава I

Средства за размяна и плащания.

Председателствуваш Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с заглавието на глава I, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 1. Банкнотите, издавани от Българската народна банка, и българските монети са вътрешно разменен и платежно средство. Вместо платежно средство във вътрешността на страната служат и банквите и обикновени чекове.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с така прочетения чл. 1 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава II

Наличност в банкноти.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с заглавието на глава II, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Чл. 2 бе изменен в комисията, като към единствената алинея се прибави и втора алинея и текстът става такъв: (Чете)

„Чл. 2. Всяко семейство, включително и семейството с земеделско стопанство, може да държи банкноти и монети в размер на средния си едномесечен разход, но не повече от 40.000 лв.“

За извънредни и сезонни нужди всяко земеделско стопанство за определен срок може да държи и по-големи суми, изтеглени от кредитен или влогови институт, за което същият институт му издава бортера.

Забележка. Под семейство се разбира: съпругът, съпругата, непълнолетните и пълнолетните деца, образуващи едно домашниство.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с така прочетения чл. 2 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Иван Копринков (сЛ): (Тропа по банката) Г-н председателю! Има предложение по чл. 2.

Председателстващ Атанас Драгиев: От кого?

Иван Копринков (сЛ): Дадено е.

Председателстващ Атанас Драгиев: Няма такова предложение.

Иван Копринков (сЛ): Нали Ви го поднесох?

Председателстващ Атанас Драгиев: Поставили сте го на масата, без да ме предупредите. Трябваше да ми кажете, че правите предложение.

Иван Копринков (сЛ): Навреме Ви е дадено.

Председателстващ Атанас Драгиев: Гласувано е вече. Чл. 2 е гласуван вече.

Иван Копринков (сЛ): Нали Ви е дадено?

Председателстващ Атанас Драгиев: Не сте предупредили. Оставили сте го на масата. (Към докладчика) Продължавайте по-нататък!

Райко Дамянов (к): Гласувано е вече.

Петко Стоянов (нез): Не е гласувано.

Иван Копринков (сЛ): Ваша грешка е, не е наша грешка. Още преди заседанието го дадох.

Председателстващ Атанас Драгиев: Станало е недоразумение. Гласувано е вече.

Иван Копринков (сЛ): Ваша грешка, Вие ще я поправите.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Г-н докладчик! Продължавайте!

Иван Копринков (сЛ): Тогава да не правим никакви предложения! Нали Ви го дадох, когато още не бяхте открили заседанието. (Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете „Чл. 3...“)

Иван Копринков (сЛ): Моля, г-н председателю, върнете ми всичките предложения.

Петко Стоянов (нез): Отказваме се да вземем участие в обсъждането на законопроекта. Моля да се запише тази наша декларация. (Народният представител Иван Копринков отива при председателстващия и си взема предложенията)

Ангел Тишевишки (ЗНП): Това се казва демокрация!

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 3. Частните предприятия, с изключение на кредитните и влогови институти, могат да държат наличност в банкноти и монети

на сума най-много в размер на средните парични разходи на предприятието за 7 дни, а, ако предприятието е много отдалечено от кредитен или влогови институт — за 10 дни. В тази сума не се включват разходите за заплати, надници и възнаграждения на постоянно заетите в предприятието лица, които се изтеглят най-рано три дни преди изплащането им.

Разпорежданията на горната алинея се отнасят и за самоиздръжките се държавни, държавноавтономни и общински предприятия.“

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Моля г-да народните представители, които са съгласни с така прочетения чл. 3 на законопроекта, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 4. Всички сдружения с идеална цел, включително политическите организации и комитетите на Отечествения фронт, обществените столове и други подобни и поделенията им, могат да държат наличност в банкноти и монети на сума най-много в размер на средните им парични разходи за 15 дни. В тази сума не се включват разходите за заплати, надници и възнаграждения на постоянно заетите в сдружението лица, които се изтеглят най-рано три дни преди изплащането им.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 4, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 5. Всички суми в банкноти и монети, над определените в членове 2, 3 и 4 размери, се внасят най-късно до края на седмицата задължително по лихвена сметка (на влог или по текуща дебиторна или кредиторна сметка) в избран от притежателя й влогови или кредитен институт.“

В този член е прибавена от комисията думата „лихвена“.

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 5, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 6. Държавните, държавно-автономните, автономните и общински учреждения могат да държат като наличност банкноти и монети в размер, определен с заповед на министъра на финансите.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 6, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава III

Чекове и прехвърляния по сметка.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с заглавието на глава III, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 7. Влоговите и кредитни институти, определени от Българската народна банка, издават специални чекове наречени „банкови чекове“. Платец по тия чекове е банката-издател. Същите се предават на лица, които разполагат със средства по влогова или кредит по дебиторна сметка, само за кръгли суми, претварително отпечатани върху самия чек. При предаването на тия чекове банката задължава сметката на лицето, получаващо чековете със стойността от деня на предаването им, без да отбелязва върху същите датата на издаването.

Всеки банков чек може да се използва от получило го от банката лице еднократно, като същото лице, при плащането с него, написва името на лицето, на което се плаща, (бенефициента), и поставя дата на издаването на чека. От тази дата, в срок от един месец, вписаното лице в чека (бенефициентът) трябва да представи същия в банка, където има сметка или желае да му се открие такава. Ако бенефициентът е непознато лице, банката отбелязва на гърба на чека номера, датата и местоиздаването на личната му карта.

Влогови и кредитни институти, неопределени от Българската народна банка да издават банкови чекове, се снабдяват с банкови чекове за нуждите на клиентите им от влогови и кредитни институти, издаващи такива чекове, при които имат кредиторна или дебиторна сметка.

За банковите чекове се прилагат всички разпореждания, дадени в следващите членове за чековете.

Банковите чекове се издават по образец, изработен от Българската народна банка. Освен банкови чекове могат да се издават и обикновени чекове, за които важат и постановленията на последващите членове.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 7, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 8. Всички чекове, издавани и платими в Републиката (банкови и обикновени), не могат да бъдат изплащани в брой, а се издават „само за минаване по сметка“ (чл. 643-6, от търговския закон).

Същите не могат да се прехвърлят на трети лица с джиро или по друг начин, освен върху банка, върху влогови институт и между тях.

Чекове могат да се теглят само срещу банка или влогови институт, а се издават от банка или от лицето, което ще си служи с чека за плащане, но в последния случай чекът става задължително платежно средство, само ако е приет за плащане от банката, срещу която е теглен.

Не се допуска издаването на чекове на притежателя.

При издаване на чек задължително се написват напреки върху текста на чека, между две успоредни линии, думите:

„Само за минаване по сметка

Без право на прехвърляне.“

В противен случай чекът е недействителен.

Срокът за представяване за плащане на небанков чек е 30 дни от датиранието му, ако е издаден в местоплащането и 45 дни, ако е издаден от едно място и платим в друго.

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 8, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 9. Във всички случаи, в които по настоящия закон е предвидено плащането да става с чек или с прехвърляне по сметка, приемането на банковия или приет от банката чек и на банковото прехвърляне по сметка е задължително за всички лица и учреждения.

При плащането с банков чек също се вписва задължително в негово име на лицето, за което се плаща (бенифициента).

Ако чекът, който не е издаден от банка, не е предварително приет за плащане от банката или влогови институт, срещу които е теглен, приемането му в плащане не е задължително.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 9, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава IV

Плащания.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с така прочетеното заглавие на глава IV, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 10. Плащането от лица, посочени в чл. 2, на сума до 10.000 лв. могат да се извършват в банкноти, монети, чек или прехвърляне по сметка, а над този размер се извършват задължително само с чек или прехвърляне по сметка, като само разликите до 1.000 лв. се уравниват в банкноти и монети.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 10, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 11. Плащанията, вършени от предприятия, учреждения, сдружения и организации, посочени в членове 3, 4, 6, могат да се извършват с банкноти, монети, чек или прехвърляне по сметка до размер на 20.000 лв., а над този размер се извършват задължително само с чек или прехвърляне по сметка, като само разликите до 1.000 лв. се уравниват в банкноти и монети.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 11, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 12. Селско-стопанските произведения, закупувани направо от производителите, както и обезщетенията за застрахованите от последните животни и земеделски култури, могат по искане на земеделския стопанин да се заплащат изцяло с банкноти и монети. Разплащанията между земеделски-стопани може да стават без ограничения с банкноти и монети. По същия начин земеделските стопани могат да изплащат премията си по всички застраховки.

Банките могат да отпускат на търговски фирми, за закупуване на селско-стопански произведения, необходими за това парични средства, при задължение за отчитане в определен срок на фирмите към банката — платец.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 12, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 13. Всякакви наеми до 5.000 лв. месечно, могат да се изплащат с банкноти, монети, чек или прехвърляне по сметка, а над 5.000 лв. — само с чек или прехвърляне по сметка.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 13, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 14. Заплатите и възнагражденията на постоянно зетите в работа служители и работници, надниците на постоянните и временни надничари, а също и пенсията се изплащат с банкноти и монети.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 14, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 15. Плащанията при покупки на недвижими имоти стават само с чекове или прехвърляния по сметка.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 15, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 16. Във всички случаи, когато се издават фактури, разписки, квитанции и други подобни, се отбелязва задължително начинът на плащането.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 16, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава V

Ползуване от влогови и дебиторни сметки.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с заглавието, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 17. Тегленията от влогови и дебиторни сметки чрез банков чек, обикновени чекове и прехвърляния по сметка е свободно.

Тегления в брой от влогови и дебиторни сметки при влогови и кредитни институти е свободно, но само за ония нужди, изисквани при които не може да се извърши с чек или прехвърляне по сметка. При подобни тегления влогови или кредитен институт задължително за целта на тегленето и, ако се установи, че цялата сума или част от нея може да бъде издължена чрез чек или прехвърляне по сметка, издава чек (чекове), или извършва прехвърлянето, а остатъкът изплаща в брой.

Когато предприятията теглят суми в брой, те трябва винаги да държат на разположение за проверка документите за оползотворяването на изтеглените суми. Това разпореждане не се отнася до земеделските стопанства, които не водят търговски книги.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 17, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава VI

Наказания.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с заглавието, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 18. Който не приеме банков чек или чек, приет от банка, или издадено от банка писмо за прехвърляне по сметка за плащания, предвидени в настоящия закон, се наказва: при пръв случай — с глоба от 1.000 лв. до 5.000 лв., при втор случай — с глоба от 5.000 лв. до 10.000 лв., а при следващи случаи — с тъмничен затвор и глоба от 10.000 до 100.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 18, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 19. Който държи банкноти и монети в размери по-големи от допустимите по този закон, се наказва: при пръв случай — с глоба в размер на 10% от държаната в повече сума, а при втори случай — с глоба в размер на цялата държана в повече сума.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 19, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 20. Който прави или приема плащания с банкноти и монети, които по настоящия закон е трябвало да се извършват с банков чек, или чек, приет от банка или издадено от банка писмо за прехвърляне по сметка, се наказва с глоба от 1.000 до 100.000 лв.

Същото наказание се налага и на онзи, който, с цел да избегне задължителното плащане с банков чек или с чек, приет от банка, или с издадено от банка писмо за прехвърляне по сметка, разделя плащането по една сделка на части.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 20, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 21. Който наруши постановленията на членове 7, 8 и 9 от настоящия закон се наказва с тъмничен затвор и глоба от 10.000 до 500.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 21, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 22. Който откаже да даде сведения, или даде неверни такива, във връзка с приложението на настоящия закон, или на издадените въз основа на него наредби, пред органите, натоварени с контрола в приложението на закона, се наказва с глоба от 1.000 до 100.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 22, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 23. За нарушение на останалите постановления на настоящия закон виновните се наказват с глоба от 1.000 до 100.000 лв.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 23, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 24. За подправка на банков чек или чек прет от банка виновните се наказват съгласно членове 183 и 191 от наказателния закон по общия ред.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 24, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 25. При всички счетоводни операции, засягащи прехвърлянията по сметки, издаването на чекове, изплащането им, празенето на вноски и други, кредитните и влогови институти се задължават да пазят пълна тайна и не дават каквито и да било и по какъвто и да било повод сведения на когото и да било, освен на следните власти. Санкциите, предвидени в специалния закон за тайната на влоговете, се прилагат за престъпленията и по настоящия член.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 25, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава VII

Процесуални правила.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с заглавието, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 26. Нарушенията по този закон, освен тези по членове 24 и 25, и по издадените въз основа на него наредби, се констатираат с актове от органи на влогови и кредитни институти, определени от Българската народна банка.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 26, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): Комисията залича чл. 27 и го замени със следния нов текст: (Чете)

„Чл. 27. Предвидените по настоящия закон глоби се налагат с постановления, издадени от директора на съответния клон на Българската народна банка въз основа на съставен акт. Издадените постановления се обжалват по реда, предвиден в книга VI, глава V, от закона за наказателното съдопроизводство. Наказателните постановления, с които се налага глоба до 5.000 лв. включително, не подлежат на никакво обжалване.“

Актовете за деяния, наказуеми с глоба и затвор или само затвор, се изпращат на прокурора при съответния областен съд.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 27, както се докладва, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 28. Присъдите на околийските и областни съдилища по този закон се обжалват само по касационен ред: първите пред областния съд, а вторите пред Върховния касационен съд в дваседмичен срок от произнасянето им.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 28, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Глава VIII

Особена разпоредбана.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с заглавието, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 29. В духа на настоящия закон Българската народна банка издава наредби одобрени от Министерския съвет, но доклад на министъра на финансите, в които могат да се изменят максималните размери на разплащанията в брой до 50% и да се определят максималните размери на тегленията за консумативни нужди. За приложението на закона Българската народна банка издава правилник.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 29, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

„Чл. 30. Чековете, банковите писма за прехвърляне по сметки и молбите, подавани във връзка с приложението на настоящия закон, се освобождават от герб, такса и берии.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 30, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Илия Бояджиев (к): (Чете)

Чл. 31. Настоящият закон отменя всички разпоредбани в закони и наредби, които му противоречат.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Моля г-да народните представители, които са съгласни с чл. 31, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Законът е приет.

Иван Коприяков (сЛ): Законът е приет при нарушение на правилника лично от Вас.

Председателстващ Атанас Драгиев: Г-да народни представители! Понеже комисията не е готова с законопроект за еднократния данък върху имуществата, моля, да се съгласите, да се пререди втората точка от дневния ред.

Моля, които са съгласни с това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме към трета от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопоекта за разходите на Министерството на народното просвещение за 1947 г. Моля г-н докладчика да го докладва.

Докладчик Тодор Тихолов (с): (Чете)

„Б Ю Д Ж Е Т

за разходите по Министерството на народното просвещение за 1947 г.“

Председателстващ Атанас Драгиев: Има думата народният представител Крум Славов.

Крум Славов (сЛ): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от опозицията) Г-да народни представители! Съгласно парламентарната практика и по разума на правилника за вътрешния ред на Великото народно събрание, би трябвало, бюджетопоектите на всяко едно министерство да бъдат разглеждани отделно на първо четене, по принцип, със съответните разисквания, и след туй — на второ четене.

Ние сме поставени пред положението да минем направо към второто четене на бюджетопоекта на Министерството на народното просвещение. При туй ограничено време, при този начин на процедурата, на нас ни се пада обективно да засегнем най-съществени, бих казал, основните положения, които се проекват в нашата просветна политика и които са намерили отражение в известни пера в бюджетопоекта.

Погледнато обективно и от гледище на човешкия разум, освободен от партийно предубеждение, безразлично дали сме в лявата или в десницата, ако вземем пред вид целите и задачите, които се преследват чрез просветната политика на държавата, няма място за спор и би трябвало да бъдем еднини, като кажем: просветната политика има преди всичко задачата да организира всички учебни заведения, като почнете от основното училище и свършите с университета; да даде съобразно с възрастта по иерархията на тия учебни заведения — първоначални, прогимназиални, гимназиални и университет — възпитание, да даде след това образование и да подготви за живота младите поколения, които ще заместят старите и отиващите си. Освен това безспорно е, че трябва да се култивират, особено в младата възраст в детската и в юношеската възраст, добродетелите, които би трябвало да притежава всеки един човек, за да носи действително името човек.

Това са, с няколко думи, основните положения, които трябва да легнат в политиката на нашето Министерство на просвещението. Няма нужда да правим преглед на миналото. Просветното дело у нас е имало в миналото, при различните режими, повече или по-малко дефекти. Но най-типичното и най-характерното е в режима след революцията в 1934 г. до 9 септември 1944 г. През този период от време, ще ще си спомните, в нас училищното дело, дейците в просветното дело, повече или по-малко, но систематично всяка по-

следваща година, биваха поставяни в положението, и доброволно и принудително бих казал — за да не бъдат изхвърлени на улицата и да останат безработни — да провеждат чрез нагодените и постепенно приспособявани учебници и в прогимназиите, и в първоначалните училища, и в гимназиите, възпитание на младите поколения в схващанията на тоталитарния режим; да пропагандират схващанията и идеите на хитлеризма и на италианския фашизъм.

Е добре, дойде 9 септември 1944 г. Ние трябва да погледнем сега, каква е новата просветна политика, и в няколко бегли черти да изразим онова, което виждаме в самия бюджет, само в няколко пера. Аз нямам възможност да го разглеждам целия по липса на време.

Няма спор, общественото мнение и в гражданството и в селачеството е, че учебните заведения у нас промениха само своите шепове и се почна вече нагаждането на по-друга система — да възпитаваме в духа на демокрацията, да внедряваме в младежта демократически схващания, в противовес на миналото до 9 септември.

Общозвестно е, че се почна, под предлог да се очисти българската общественост, да се очистят всички ведомства, най-главно просветното дело, понеже дейците там възпитават младежта, обучават я и ѝ дават знания, да се изкорени всяко онова, което носи в своята душа схващането на фашизма и на хитлеризма — под този предлог стана тъй широката и дълбока чистка на учители във всички учебни заведения: гимназиални, прогимназиални, първоначални и се достига до професорското тяло. (Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Понеже си сътрудник на Цанков, затуй разправиш това.

Крум Славов (сЛ): Върху това може да се спори само тогава, когато искаме да отречем очевидните истини. Ако действително имаме остатъци от дейци в просветното дело с фашистка идеология и схващания, които биха искали или биха провалили опит да провеждат своите схващания в учебното дело, да влияят на своите възпитаници, за да могат да създадат бъдещи граждани с техните разбирания — в нашия Парламент и в 90% бих казал, от нашата общественост не би имало спор и протест против изхвърляне от учебните заведения на такива дейци.

Но, почитаеми г-да народни представители, на дело вие видяхте, вие знаете, че тая чистка, която се провеждаше от най-горе до най-долу, се изразяваше в следното: шом като деецът в просветното дело не опеделя напълно вашите разбирания, неговите схващания не се покриват напълно със схващанията на доминиращата партия в Отечествения фронт, Комунистическата партия, ...

Един от мнозинството: Дойде на мястото си!

Димитър Георгиев (к): Почна да си кривил душата.

Крум Славов (сЛ): ... няма спор, той трябва да бъде изхвърлен и преследван, като бъде таксуван като фашист.

Един от мнозинството: Има ли фашисти и цанкови приятели?

Друг от мнозинството: Защо не говорите по заглавието?

Крум Славов (сЛ): Тъкмо по заглавието говоря аз. Разглеждам просветната политика.

Един от мнозинството: Това ли е заглавието на бюджета?

Крум Славов (сЛ): Когато се говори по заглавието, говори се общо по бюджетния проект на Министерството на народното просвещение и върху неговата политика. Вие ни поставихте в положение само за 20 минути да разглеждаме тая политика, с изрично нарушение на правилника.

Един от мнозинството: Цял час.

Крум Славов (сЛ): Ако е цял час, толкова по-добре.

В нашата общественост няма спор, а и оттука се декларира не веднаж от управляващите среди, че в Отечествения фронт няма фашисти, всички са антифашисти. Е добре, там имаме земледелци, имаме земеделци — Оббоз, имаме социалдемократи — Нейков, имаме Работническа партия (комунисти). Факт безспорен е обаче, че всички дейци в просветното дело, ако не вървят, както казах, напълно и в точност ...

Вълко Червенков (к): С Отечествения фронт.

Крум Славов (сЛ): ... със схващането на Комунистическата партия, те минават под рубриката на фашисти, макар и да са отечественофронтовци и да са във властта. (Възражения от мнозинството) Няма нужда и нямам време да излагам аз подробно отделни случаи. Оплаквания, недоволства имаше и има в другите партии на Отечествения фронт при провеждане на тая чистка. (Възражения от мнозинството)

Димитър Георгиев (к): Много малко учители фашисти изгониха, за нещастие. Пълни са училищата с фашисти.

Крум Славов (сЛ): За да илюстрирам моята мисъл, аз ще си послужи с няколко примера. Между многото пера и параграфи, които се предлагат в бюджетния проект, са и следните:

В глава трета „Помощи и насърчения“ се предлага § 29 — „Помощи и вноски на фондове и други публично-правни тела съ-

гласно приложената таблица. По този параграф се предлагат 172.000.000 лв. По същия параграф в 1944 г. са били разходвани 15.930.000 лв. — кръгла цифра ще казвам; в 1945 г. са били разходвани 15.980.000 лв., в 1946 г. е бил разрешен кредит 144.800.000, а действително изразходвани — 125.000.000. Сега този кредит се показва на 172.000.000.

Като погледнете таблицата за разпределение на кредита по § 29 от бюджетния проект, на стр. 5, ще видите тези 172.000.000 лв., как се разпределят, за какви разходи се дават: на организацията „Септемврийче“ — 50.000.000, ...

Един от мнозинството: Лошо ли ти се вижда?

Крум Славов (сЛ): ... на „Емос“ — 40.000.000, на Централния комитет на българската демократическа младеж — 7.000.000 лв.; или общата цифра на тези три пера е 97.000.000 лв., от общия кредит по § 29 — 172.000.000 лв. Повечето от половината кредит по този параграф е за тези три пера, а останалата част, по-малко от половината, е за пенсони, трапезарии и колонии при училищата, за общини в гранични селища, за довършване на училищни постройки, за дневни и вечерни гимназии и за Централния съвет за обществени грижи и възпитание на детето. Виждате следователно, че от тези 172.000.000 лв. по-голямата част отиват, както казах, за тези три пера — за „Септемврийче“, за „Емос“ и за Централния комитет на българската демократическа младеж.

Един от мнозинството: Чия са тези деца?

Друг от мнозинството: За просвета на българската младеж.

Димитър Георгиев (к): Емосистите и септемврийчетата не са ли учаща се младеж?

Крум Славов (сЛ): Безспорно, учаща се младеж. — Цифрите потвърждават моята мисъл. Предлага се помощ за „Септемврийче“. Е добре, там са децата на българския народ, на българските граждани. Аз поставям въпроса: в тази организация „Септемврийче“ какво възпитание се дава, ...

Вълко Червенков (к): Патриотично.

Крум Славов (сЛ): ... какво направление се дава?

Един от мнозинството: Народно-демократическо.

Друг от мнозинството: Там те боли тебе.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Тези деца, които са още в първо отделение, във второ отделение, в трето отделение, където ще се възпитават в добродетели ...

Един от мнозинството: Човешки добродетели.

Друг от мнозинството: Не в фашистки.

Крум Славов (сЛ): В тая организация „Септемврийче“ ще се обучават децата в тая крехка детска възраст, а за тая възраст и за тяхната душа са непонятни политически и партийни тежнени. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Димитър Георгиев (к): И ти си бил социалдемократ!

Крум Славов (сЛ): И самият в „Септемврийче“ казва: „Ние ще мислим през „Септемврийче“ и оттам ще влезем след това в РМС.“

От мнозинството: А-а-а!

Един от мнозинството: Къде е-писано това?

Крум Славов (сЛ): Питам аз: при основното образование, при тая детска възраст, кой дава право за тези деца на българския гражданин да се провежда една такава просветна политика и да се троят крехките души на децата с вулгарно партизанство? (Ръкоплескания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Това са измислици, това не е вярно.

Един от мнозинството: Кой ви даде право да създавате закон за защита на държавата, да съдите малолетни деца?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Вие протестираше против това, защото истината действително ви боде в очите.

В миналото се мъчеха да създадат една младежка фашистка организация принудително и унищожиха всички политически партии със специалния закон за възтуряне на всички политически организации. Вие всички протестирахте и във вашата борба искахте, както и ние, вашите деца да не бъдат поставени под развращаващото влияние на фашизма и насилството да се вътпява в техните крехки души фашистка идеология. (Възражения от мнозинството) Питам аз: с какво основание вие сега предлагате такъв кредит в бюджета на Министерството на народното просвещение за да можете да токувате с вашето партийно схващане общобългарската младеж? (Ръкоплескания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Няма да ви позволям вие да тровите младежта.

Крум Славов (сЛ): От бюджетопрокта на Министерството на народното просвещение ние искате да получите един грамаден кредит в услуга на пропагандата и агитацията на една от партиите в Отечествения фронт.

Вълко Червенков (к): На Отечествения фронт, на истинския патриотизъм. Измислици приказват.

Един от мнозинството: На народната демокрация.

Друг от мнозинството: За да разпръснем фашистката отрова, която се създаде с ваша помощ — Цанков и вие — авторът на закона за защита на държавата.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): „Емос“ е единствена младежка организация.

Същият от мнозинството: Не чуваш, изглежда! Оглушал си и не помниш.

Крум Славов (сЛ): Освен това имате и организация на демократичната младеж.

Същият от мнозинството: Оглушал си. Или не помниш какво си правил.

Крум Славов (сЛ): Е добре, под общата фраза „възпитание на демократичната младеж“ вие провеждате този курс в нашия обществен живот и в просветното дело. Не се провеждат нито схващанията, нито идеологията на „Звено“, нито на Оббов, нито на Нейков, нито пък на опозицията.

Вълко Червенков (к): Нито на Комунистическата партия, а на Отечествения фронт.

Крум Славов (сЛ): Ще създавате, ще култивирате онова, което е общочовешко, особено в юношеската и детската възраст.

Вълко Червенков (к): Ще създаваме патриоти.

Крум Славов (сЛ): Добродетели и действителни патриоти.

Вълко Червенков (к): Български патриоти. (Шум)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Но когато вие схващате, че патриот е само този, който е комунист — от новите комунисти, след 9 септември 1944 г. — това не е патриотизъм.

Вълко Червенков (к): Това са Ваши измислици.

Един от мнозинството: (Към Крум Славов) Ти ще говориш за патриотизъм! Ти патриот ли си?

Крум Славов (сЛ): Когато аз и моята партия водехме борба срещу фашизма в миналото, вие нямаше още. (Ръкоплесквания от опозицията. Възражения от мнозинството)

Вълко Червенков (к): Пастухов и борба срещу фашизма! Измислици!

Рада Ноева (к): (Към Крум Славов) Колко години лежа в затвора за борба против фашизма?

Крум Славов (сЛ): Вашите другари знаят.

Рада Ноева (к): Я кажи да чуем!

Крум Славов (сЛ): Даже и присъда — строг тъмничен затвор — имам на врата си: първата присъда по закона за разтурване на партийно-политическите организации. (Възражения от мнозинството)

Рада Ноева (к): В кой лагер си бил?

Крум Славов (сЛ): Ако почитаемото министерство и респективният министър на народното просвещение, на бих казал и целият Министерски съвет смятат, че само оня, който е бил пострадал повече или по-малко в борбата срещу фашизма, той има правото да мисли и да разсъждава, и той да дирижира по личните свои схващания или по тясно-партийните разбирания на своята партия възпитанието и образованието на българската младеж, аз ще кажа, че това го няма никъде в света, това е отрицание на всяко възпитание и на всякаква просветна политика. (Ръкоплесквания от опозицията)

Един от мнозинството: Фашисти!

Крум Славов (сЛ): Това значи раз екселенс да се изложат, да се провежда с държавни средства една пропаганда, една агитация сред младежта, според разбиранията на една партия, която иска чрез насилие да се изложи в нашия държавен и обществен живот. (Ръкоплесквания от опозицията)

Лалю Ганчев (з): В „Емос“ не членуват само вашите легюнери. Там членуват синовете на всички отечественофронтови.

Крум Славов (сЛ): В § 30 се предвижда „Помощ на дружества и на частни лица“. В 1944 г. по този параграф са били предвидени 266.000 лв.

Един от мнозинството: Какво ти е мълчно — че няма предвидена помощ за „Рътник“?

Крум Славов (сЛ): В 1945 г. са били предвидени 270.000 лв., а в 1946 г. — 5.000.000 лв., а изразходвани 480.000 лв.

Един от мнозинството: За „Бранник“ няма нищо!

Крум Славов (сЛ): А в 1947 г. се предвиждат вече 15.000.000 лв.

Един от мнозинството: Малко са.

Крум Славов (сЛ): Говори се, а и тук от тази катедра се казва от г-н министъра на финансите, че действително финансовото положение на България не е розово, то е тежко, че големия усилък ще трябва да се употребяват, за да може да се стабилизира положението, да излезем бавно макар, на равнището.

Един от мнозинството: Когато се харчи за просвета, сте против.

Крум Славов (сЛ): За просвета ли се харчат помощите? Казаха се: „На дружества и частни лица — 15.000.000 лв.“ А не е само този параграф, по който се предвиждат помощи. И редица още други параграфи има. Питам аз: ако е за просветното дело, ако е необходимо да се разходва за постройка на училища, за пособия,

Вълко Червенков (к) И такива има.

Крум Славов (сЛ): ... и то съобразно с възможностите, ще кажем: от гърлото си ще отделяме, ще увеличим това перо, от година на година постепенно ще го увеличаваме, докато се задолжат тези необходими нужди за вашето просветно дело. Но тази книга пера под обща фраза „помощи на дружества и частни лица“ се знае къде отиват. На кои частни лица и дружества ще се дава помощ? Това е илюстрация на основната нишка в бюджета — чрез съответни параграфи и пера да се предвиждат средства, за да се провежда партийна пропаганда и агитация на държавни разходи в нашата страна. (Ръкоплесквания от опозицията)

Един от мнозинството: Лъжеш!

Владимир Арнаудов (р): Понеже вие сте способни на такива мошенничества, смятате, че всеки е способен на това. Вие сте лъжец и мошенник.

Крум Славов (сЛ): В бюджетопроектите на различните министерства, на първо място в бюджетопрокта на Министерството на външните работи — аз бих казал с основание — ще видите между необходимите нужди за разходи по посрещане на гости и отпразнуване на служебни тържества и пр. Също така предвиждат разходи и за отстояване защитата на националните български интереси, интересите на българската държава пред чуждия свят. Ако не ме лъже паметта, предвидени са 26 милиона лева.

Министър д-р Иван Стефанов: 23 милиона лева.

Крум Славов (сЛ): Добре, отлично! — Може да става спор, дали е много или малко, дали е според податните сили на нашия данъкоплатец, но принципно правилно е в бюджета на Министерството на външните работи да се предвиди една такава сума. Но в този бюджет ние виждаме едно перо за посрещане на гости, макар и не голямо. В бюджета на Министерството на народното просвещение се предвижда пак такава перо в размер на 1.500.000 лв. И в бюджетите на другите министерства има такива параграфи. Като се направи обща сметка по тези параграфи — за посрещания и тържества — които ги има в бюджетите на всички министерства, получава се една крупна сума. Но за да не прави впечатление, за да не се хвърли в очи, за да не бъде очевидно тази обща голяма сума, ако бъде предвидена в един бюджет, тя е разхвърляна по всичките бюджети.

Владимир Арнаудов (р): Каква е тя? Кажете! Демагог!

Крум Славов (сЛ): Тази цифра вие я изчислете. Вие имате бюджета на ръка, ще я видите. Аз ви цитирам в кои бюджети има разходи за посрещане на гости и на тържества.

Министър д-р Иван Стефанов: Много ли е?

Крум Славов (сЛ): В бюджета на Министерството на външните работи не е голяма.

Министър д-р Иван Стефанов: Много ли е в бюджета на Министерството на народното просвещение?

Крум Славов (сЛ): Като сумирате за тази цел кредитите за посрещане на чужди гости и за тържества, предвидени в бюджетите на другите министерства, тогава се получава една крупна сума, която не съответствува на финансовото положение на държавата. (Възражения от мнозинството)

Владимир Арнаудов (р): Кажете я, каква е? Надой ли е човешкият!

Крум Славов (сЛ): Това — от една страна. От друга страна, имате, както казах, и тия три главни пера в размер на 97.000.000, които илюстрират действително това положение, че една от партията, а именно Комунистическата...

Вълко Червенков (к): Която ви е трън в очите и вие беснеете от злоба.

Крум Славов (сЛ): ... провежда в просветното дело...

Петко Кунин (к): А вие каква политика провеждате?

Крум Славов (сЛ): ... чрез бюджетни средства — както извън учебните заведения, във училищата, така и в самите училища — своя партийна пропаганда и агитация. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството) Това е логичното заключение по тия пера, които се предвиждат в бюджета на Министерството на просвещението.

Владимир Арнаудов (р): Вие с Кръстю Пастухов навремето взехте от Ляпчев 30.000.000 лв. за кооперация „Напред“ и той ви залуши устата с това, Червени народници!

Крум Славов (сЛ): Не само 30.000.000 лв., но три пари не съм взел аз от централа „Напред“, или от коя и да е друга кооперация. Но на вас е свойството, а когато се прави една най-обективна и спокойна критика на един бюджетпроект, да отговаряте само с неоквествими клевети,...

Владимир Арнаудов (р): Е-хе! Обективна критика! От Ляпчев вие взехте 30.000.000 лв.!

Крум Славов (сЛ): ... които характеризират, че действително вие искате да обърнете Парламента на едно улично събрание. Вие не шадите нито себе си, нито името, нито авторитета на самия Парламент, излагате и собствената си власт, излагате и Парламента.

Владимир Арнаудов (р): Какви сумата, а не топтанджийски да говорите! Демагог о демагог!

Петър Анастасов (сЛ): Това е радикалски морал! (Възражения от мнозинството. Глъчка.)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Г-да народни представители! Има друга една страна, за която трябва да обърнем вниманието както на вас, така също и на г-н министъра на народното просвещение.

Чистки се проведоха. Аз поне смятам, че и г-н министърът е убеден, че действително в нашите учебни заведения няма дейци, които да провеждат или биха могли да провеждат своята идеология, идеологията на фашизма или пък на хитлеризма. Ако бих имало такива остатъци, аз бих казал, че това са вече отделни лица, които са се приспособили и които се поставят в услуга да провеждат системно онази просветна политика, която днес е господстваща в страната, тъй както и в миналото преди 9 септември 1944 г. имаше доста много чиновници на държавна служба — и в просветното дело главно имаше учители, основни, прогимназиални, гимназиални и пр. — които не бяха със схващанията на хитлеризма и на фашизма, а бяха с марксистически схващания, бяха комунисти или социалисти. Едни от тях бяха преследвани и уволнявани, а други се бяха спотяили и приспособили. Но те не бяха фашисти. Тия от ваша страна, които в това време бяха учители и не бяха уволнени и можаха да останат до 9 септември, значи ли, че като са били учители тогава, те са били всичките фашисти?

Вълко Червенков (к): Драматично ще каже кои са останали и кои не са.

Крум Славов (сЛ): Днес в просветното дело се провежда обаче тъкмо обратната политика. Всички онези, макар и нефашисти, макар и демократи по схващане, макар антифашисти и в миналото, и в настоящето, които не следват изцяло инструкциите и напътствията, които им се дават по учебното дело от партийното ръководство на Комунистическата партия, биват преследвани и тормозени и биват заплашвани с уволняване. (Възражения от мнозинството) Случаите не са изолирани, не са единични. Това е общо явление в цялата просветна политика. Учителите, които са останали в училищата, които не са изхвърлени на улицата, вече се таксуват като антифашисти и фашисти, в зависимост от това дали са комунисти, дали съчувствуват на Комунистическата партия, или не съчувствуват на нея. Ако не са комунисти и не съчувствуват на Комунистическата партия, те са фашисти; а ако и съчувствуват и ако са членове на партията, те са антифашисти. (Веселост сред мнозинството)

Вълко Червенков (к): Страшна работа тогава!

Крум Славов (сЛ): Е добре, аз ви питам: как при този начин на действие, на провеждане на такава политика в Министерството на народното просвещение общонародната, демократическата младеж ще се подготви да бъде единна в бъдеще, възпитана в демократически добродетели, как на нея ще и се дава съответното образование и подготовка за живота, а не само да усвоява сухите формули, голото образование, което е неприложимо в практическия живот? Създава ли се такава младеж, когато вие отивате срещу всички антифашисти в страната, като почнете от „Звено“ и минете през нейковисти, обшовисти, николетковисти и стигнете до костя Лулчевци? (Възражения от мнозинството) А това е българската общественост, това са българските деца, които са българският народ.

Петко Кунин (к): Ти антифашист ли си, кажи?

Крум Славов (сЛ): Преди ти да си се родил още, аз съм бил антифашист! (Ръкоплескания от опозицията)

Петко Кунин (к): Къде беше преди 9 септември и какво прави?

Крум Славов (сЛ): Като ме питате, да Ви отговоря. Ще попитате Вашия приятел Груди Атанасов, който е депутат. Аз съжалявам, че не присъствува сега тук. Ще попитате Васил Калдаръмов, от Шумен; ще попитате и Пеню Пасков, както и Динчо Попов, довчерашен кмет на града, да Ви каже Крум Славов каква роля е играл и какво сме правили ние в тайния комитет в Шумен. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството) Заради туй Крум Славов единодушно беше избран, и то по настояване на Работническата партия, за председател на Областния отечествено-фронтовски комитет в Шумен. Разбрахте ли? (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството. Глъчка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Ако вие смятате сега, че има правото да разсъждава и критикува само оня, който е отишъл в гората, аз ще ви кажа, че всеки според способностите си, според темперамента си, според разбиранията си и според възрастта си води борбата. Но вие, които ме питате там, вие къде бяхте?

Титко Черноколев (к): Ние ще ти кажем къде бяхме.

Владимир Арнаудов (р): Слушай, слушай! Вие, клокарската група, начело с Григор Чешмеджиев, начело с Кръстю Пастухов, в 1926 г. оскандалихте проф. Петко Стоянов. Ето го проф. Петко Стоянов, той ще потвърди това. Също тъй постъпихте и с писмото на Бърис. Ето го професорът. Вярно ли е това, г-н професоре? Ето това са те другарите Лулчев, покойният Чешмеджиев и Пастухов! Лъжци! Лъжци! Лъжци! (Към народния представител Петко Стоянов) Бъдете честен и признайте това! В „Радикал“ е налице. Имам го у дома. Това са те — лъжци и мизерници. (Силен възглас от опозицията. Шум)

Един от опозицията: Пияч!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Г-да народни представители! Бият в очи някои други пера, които дават същата характеристика на бюджета.

Георги Михайлов Добрев (к): Ти си цанковист, бе! Ти не си социалист. Ти беше избран за депутат в листата на Цанков! (Шумът продължава)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Г-н председателю! Ако продължават да ме прекъсват, аз ще считам, че не е минало времето ми. Ще гледам часовника. (Възражение от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Славов (сЛ): Ако обърнете бюджетпроекта и се спрете на медицинския факултет, бият в очи на пръв поглед предвидените кредити, както и персоналът, който се предвижда. Аз не съм специалист, но на всеки един обективен наблюдател, който би прегледал този отдел от бюджетпроекта, не може да не му направи впечатление, че преди да имаме нужните лаборатории, съответните помещения, съответните инструменти, един вид общия инвентар и възможността за практическо приложение на медицинската наука; преди още този инвентар да е създаден и преди да имаме възможността да го набавим още сега в 1947 г., без дори да се предвиждат в съответния размер необходимите средства за набавянето на този инвентар — вие имате едно фразирало увеличение на персонала по този факултет. Аз не съм против медицината и никой не може да бъде против медицината, но трябва да има една система в това отношение. Преди всичко ти трябва да имаш онова, което е първично, онова, което най-напред е необходимо, без което не може; преди всичко ще трябва него да набавиш и след това другото ще върви по реда си. Това ние не виждаме в бюджета, а виждаме тъкмо обратното.

И по този начин какво се създава? Създава се един излишен кадър от интелигенция не само по просветното дело — чрез отделните пера, както ви ги посочих — но и по другите министерства, която интелигенция фактически ще изпълнява функциите на партийния пропагандатор и агитатор в тая страна. (Ръкоплескания от опозицията. Възражения от мнозинството) Това се вижда от този бюджет.

Рала Ноева (к): През твоите очи това се вижда.

Крум Славов (сЛ): Г-да народни представители! Ако тия, които най-много ме апострофират, претендират, че действително искат да вървят в пътя на прогреса, в унисон с историческото развитие и да ускорят този процес, те трябва да разберат, като марксистки, че не може, преди да имате налице обективните и субективните условия в тая страна, да провеждате делите и задачите на тая партия още сега на практика, защото това се явява бланкизъм — преди да

имате съответните материални условия, преди още производителните сили в една страна да са нараснали, вие да дойдете в противоречие с естествените отношения. В такъв случай обаче не може да се създава комунизъм и социализъм. (Възражения от мнозинството) В такъв случай трябва да стане онова, което е възможно: да се съобразите с обществените сили и с бита на този народ.

Стоян Попов (к): Ти не си социалист, а си карьерист.

Крум Славов (сЛ): И съобразно с него, без да изпускаме из пред вид целите и идеалите, които преследваме, ще върнем стъпка по стъпка и ще върнем реална политика. И всичко туй ние би трябвало да видим отразено в бюджета на Министерството на просветата. (Възражения от мнозинството) А не да виждаме проявление на тактиката и целите на една партия в настоящия момент и чрез диктатура да искате да спечелите душите на българската младеж. (Ръкоплескания от опозицията) Това вие няма да постигнете. Напротив — ще получите тъкмо обратните резултати.

От мнозинството: Ей-й-й!

Крум Славов (сЛ): И аз казвам: вие, които искате да изпреварите събитията, носите голяма историческа отговорност, защото забавяте хода на социализма. (Ръкоплескания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Загрижил се за социализма!

Рада Ноева (к): Не плачете тогава за нас! Вие сами ще си счупите главите.

Председателстващ Атанас Драгнев: (Звъни) Има думата народният представител Иван Костов.

Иван Костов (зНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Някаква нова инструкция от Гемето няма ли?

Иван Костов (зНП): „Има“, „има!“

Вълко Червенков (к): Ти най-добре знаеш.

Иван Костов (зНП): Добре, че се интересувате.

Г-жи и г-да народни представители! Внесенният законопроект за бюджета на Министерството на народното просвещение, както и другите досега разглеждани законопроекти на днешното правителство, носи големи политико-обществени промени в живота на нашата страна.

Просветната политика на миналите правителства беше консервативна и ретроградна. Учебният план, до голяма степен учебният материал и метод бяха консервативни, книжни, отчуждени от практическия живот и непосредствените нужди на нашия народ. Училището даваше повече едно формално образование и несъобразна с практическия живот подготовка, която често, вместо да помогне на учащата се младеж, я дезориентираше и я носеше пакост. Това училище създаде, от една страна, бягството на интелигенцията и младежта от селото и от земеделското стопанство, а, от друга — умствения пролетариат от миналите години у нас.

Земеделската организация е първата, която започна борба против тоя недъг на нашето училищно образование. В идеологията и програмата на земеделската организация още преди десетилетия са предвидени основните насоки, които трябва да вземе нашето образование. А когато съюзът дойде на власт, земеделският министър на просветата Стоян Омарчевски още през 1920 г. внесе законопроект за изменение на закона за народното просвещение в духа на новото развитие и нуждите на народното стопанство.

В мотивите на тоя законопроект се казваше: „Възпитанието и образованието, давани в нашето училище чрез съществуващата образователна система, вече не задоволяват достатъчно новите изисквания. Освен това днешното училище в повечето случаи култивира ума, а по-малко внимание обръща на чувствата, волята, физическото развитие и сръчностите. То привиква младежта само към умствен труд, а недостатъчно развива активността, самоинициативата и физическия труд.“

С този закон земеделският министър Омарчевски още тогава — в 1920 г. — разшири курса на задължително образование от 4 на 7 години, въведе реалката като средно училище, с оглед да пригоди образованието към практическия живот. Земеделското правителство тогава даде превес на професионалното образование за сметка на чисто формалното такова. В чл. 4 на тогава прокарания закон за изменение на закона за просветата се казва, че училищата в царство България по целта си биват: общообразователни и специални.

От мнозинството: Кое е това царство?

Иван Костов (зНП): В 1923 г. България беше царство. — Целта на правителството тогава беше да въведе училището и образованието в служба на народното стопанство за благоденствието на българския народ. Министър Омарчевски в заплата на този законопроект казва, че в него са легнали ония разбирания и искания, които съставляват 20-годишната политико-обществена дейност на българския земеделски народен съюз. Земеделското прави-

телство от 1920 до 1923 г. посвети изключителни сили за народната просвета. С отворянето на множество земеделски и технически училища то целеше да отговори на централния проблем на нашето образование — да бъде въведено непосредствено в служба на икономическия живот.

Българският земеделски народен съюз днес още повече иска нашите училища да дават наука и да подготвят научни и технически кадри с оглед на практическия живот, с оглед на нуждите на народното ни стопанство. За това ние държим добре да се разбере кои са действителните нужди, днешни и утрешни, на нашето народно стопанство.

Г-жи и г-да народни представители! Не един път официални и отговорни фактори заявиха, че днешното правителство има за цел да създаде мощна индустрия в нашата страна. В законопроекта за стопанския план е казано, че министерствата на Народното просвещение, на Индустрията и занаятите, на Електрификацията, на Търговията, на Земеделството, на Войната се задължават да излъчат комисия, която в двумесечен срок да изработи и представи пред Върховния стопански съвет план за реорганизиране на учебното дело с оглед развитието на народното стопанство. За в бъдеще откриването на учебни заведения, както и приемането на ученици в средните, висшите и полувисшите училища щяло да става по предварително изработен план.

Тъй като стопанският план проектира, макар и утолично, фактическото превръщане на земеделска България в тежко индустриална страна, ние можем да си представим какъв може да бъде този план за реорганизиране на нашето учебно дело. Тактиката на Димитровското правителство е ясна. То действа двояко: първо, чрез поставяне на закона да засегне колкото е възможно по-дълбоко структурата на нашето предимно земеделско общество и, второ, да остави пред всеки закон отворени врати за административни и други произволи. То иска това, което не може при съществуващите обективни пречки да напише направо в закона, да го постигне по пътя на административното своеволие и насилие. До партийния законодател стои партийният администратор, орган на властта. Те си съдействуват взаимно. Всяко създаване на закон или наредба е пречупвано през призмата на партийната идеология и всяко приложение на закон и наредба е използувано за партийно-политически цели. Министър Стефанов прави закони, а министър Югов ги тълкува и прилага. (Ръкоплескания от опозицията) Вчера първият каза: ще се дават от кредитните институти необходимите парични средства за нуждите на българските стопани и граждани, а вторият тълкува: но на хикс няма да дадем!

Няма нужда от коментари. Влоговете, значи, ще се отпускат, както наредите досега. Българският народ е разделен от комунистическата администрация на „наши“ и „чужди“. Във всяка община, във всяко село, във всеки градски квартал произволно, по лични и партийни линии, се набелязват „фашисти“ и към тях започва специално приложение на създадените закони и наредби. За една нощ те стават незаконно забогатели, безработни и саботьори. (Възражения от мнозинството)

Райко Дамиянов (к): Плачеш ли за тях?

Иван Костов (зНП): И като резултат — децата им неприятели или гонени от българските училища.

Рада Ноева (к): Не те е срам, такива дърти лъжи да приказваш!

Иван Костов (зНП): Така, покрай истинските виновници, друга хиляди български граждани и техните деца са тормозени по партийно-политическа линия. Защото ние знаем маса случаи, когато един действителен виновник е хванан да отговаря пред закона, а десетки други са повикани заедно с жените и децата си да дават обстоятелствени сведения, защото са били неудобни на някое величие по партийна линия.

Министър д-р Иван Стефанов: И децата ли са неудобни?

Иван Костов (зНП): Да. — Старата мярка за разделението на фашисти и антифашисти е изоставена. Днес, както отговорно вече се заявява, не е важно кой какво е правил в миналото, а как сега служи на Работническата партия. При тая практика и при това отношение излезе така, че много от най-нахалните и най-подлите профашисти и слуги на миналите режими се въпрегнаха на работа и днес при антифашисткото управление на Работническата партия (Ръкоплескания от опозицията), а ония, които от 20 години волят народна борба, бяха провъзгласени за фашисти. Достъпът за децата на мнозина от тях в училищата беше забранен и те са жертва на всички възможни у нас административни произволи.

Докато сегашното законодателство на комунистическото мнозинство и своеволията на партийната администрация имат за цел да приближат нашата икономическа и социална структура до комунистически идеал под оф. прикрие, реформираната просветна и училищна програма на Димитровското правителство има за цел да превземе младежта за комунизма.

Титко Черноколев (к): Младежта е с нас. Тя няма да отиде с вас. Младежта е прогресивна и ще върви с Отечествения фронт, а не с вас, защото вие мирите на мухъл от далек.

Иван Костов (зНП): Тя е прогресивна, но не е комунистическа. (Ръкоплескания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Обаче вашата антикомунистическа стратегия няма да ви спаси.

Иван Костов (ЗНП): От какво?

Вълко Червенков (к): От разложение и пълен крах. (Ръкоплекания от мнозинството)

Иван Костов (ЗНП): Ще видим. Аз рекох, че ще кажеш някоя по-едра дума, а тя била малка.

Г-жи и г-да народни представители! Земеделският съюз смята, че въпреки многото приказки и поднесените законопроекти за индустриализиране на България, тя ще си остане предимно земеделска страна. При това дребното и средното земеделско стопанство, подпомогнато от кооперацията и защитено от държавата, ще си остане основата на нашия стопански живот. Затова училището и научно-изследователската работа в нашите висши училища трябва да бъдат въпрегнати в подготовка на специални научни и технически кадри с оглед към този основен факт. Рационално обработване на земята, подобрени семена, ориентирани към по-интензивни земеделски култури, преработка на земеделското производство с оглед на международните пазари — това трябва да бъде наша непосредствена грижа. Целта на законодателя, на нашите университети и наука трябва да бъде: чрез интензивно земеделско стопанство към здрава индустрия, а не обратното — чрез тежка индустрия към земеделско стопанство. Индустрия на нас ни е необходима, но това трябва да бъде преди всичко индустрия, свързана с непосредствените нужди на земеделска България. на първо място преработвателната и опаковачната индустрия, защото много от нашите прекрасни земеделски, овощарски и градинарски продукти могат да намерят чудесни пазари в много краища на света, биха били конкурентноспособни, ако са добре приготвени и добре опаковани. Ето една непосредствена задача на нашето училище — да подготви необходимия научен и технически персонал за това. Нашата политика, вместо да се занимава с химеричните планове за високи печии, трябва да подготви ефикасно произвеждането на многото необходими оръдия и препарати за земеделското производство. В нашата страна може да се развие и една наистина здрава индустрия, но добре скачена с основния народен поминък — земеделието.

Г-жи и г-да народни представители! В миналото буржоазните управления, представляващи по дух и разбиране едно малцинство от българския народ, направляваха народната просвета по погрешни пътища и във вреда на народното ни стопанство, защото едно управление, изхождащо от малцинството, защитава и мисли за интересите не на целокупния народ, а на своето малцинство. Работническата партия, която по интерес и идеология представлява наемното българско работничество, също е представител на едно малцинство в страната. Затуй това малцинство, макар и работническо, също не може да насочи правилно народната просвета с оглед нуждите на огромната земеделска част от нашия народ и с оглед полезното развитие на нашето народно стопанство. (Ръкоплекания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Има Отечество фронт, г-не!

Иван Костов (ЗНП): Легендата за това, че работническите партии са най-прогресивните организации във всяка страна, трябва да падне. Това е истина само за силно индустриализираните страни, където работническото представлява мнозинството от народа. За нашите условия народната и най-прогресивна организация, това е организацията на болшинството от нашия народ — на селяните. (Ръкоплекания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Ние казваме: съюз на работниците и селяните — ето пътят! Съюз, а не разделени.

Иван Костов (ЗНП): И ние казваме туй, обаче ние не приемаме вашата диктатура. (Ръкоплекания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Вие не приемате съюза на работниците и селяните.

Иван Костов (ЗНП): Отдавна ние сме казали, че приемаме съюза на работниците, но не приемаме тяхната диктатура. Вие знаете, че приехме този съюз и след 1923 г.

Вълко Червенков (к): А защо напуснахте Отечествения фронт?

Иван Костов (ЗНП): Целият български народ знае защо.

Вълко Червенков (к): Защото искахте да имате развързани ръцете си, да пречите на демократическото дело на нова България. (Ръкоплекания от мнозинството)

Иван Костов (ЗНП): Не за това, а защото се опитахте с насилство да наложите своята воля над нашата организация и целия народ. (Ръкоплекания от опозицията)

Вълко Червенков (к): Това са приказки!

Иван Костов (ЗНП): Програмата на БЗНС, както стопанската, така и учебната, е най-добрата и най-творческата за нашия земеделски народ и неговия поминък.

Рада Носва (к): Благослови!

Иван Костов (ЗНП): Затова комунистическото мнозинство тук, в Парламента, смята...

Рада Носва (к): Кое то селяните са избрали.

Иван Костов (ЗНП): ...чрез законодателство и чрез индустриализиране на страната да промени след известно време социалната и икономическата структура на нашата страна.

Вълко Червенков (к): Какво, страх ли те е?

Иван Костов (ЗНП): То се знае, че в страни като нашата, където дребните и средните собственици преобладават и където те са създали вече своя собствена организация, комунистическите цели не могат да бъдат постигнати другояче, освен с промяна на съотношението на силите в тяхна полза. Комунистите знаят, че за нашите условия е нелепо да се претендира, че фабричните безимотни работници със своята пролетарска идеология ще защитят и най-добре ще наредят живота и интересите на днешното болшинство — на българските земеделци.

Георги Михайлов Добрев (к): Ти си чужд агент. Ти ще защитаваш интересите на селяните!

Иван Костов (ЗНП): Кой е чужд агент, ще каже бъдещето.

Георги Михайлов Добрев (к): Финансов министър на Гемето си.

Иван Костов (ЗНП): И други си служеха с вашия език, но не отидоха далече. — Затова чрез „реформирана“ просветна политика, чрез въвеждане на задължителното изучаване във всички училища и факултети на така наречения диалектически и исторически материализъм или научната философия — т. е. марксистическо верую — Работническата партия смята да преориентира идеологично българската младеж. Г-н министърът на изследното просвещение провъзгласява с закон едно от многото философски направления, именно диалектическия материализъм, в ранг на наука. Това е рядък пример на чисто административна интервенция в областта на науката. Защото философите, включително и диалектическите материалисти, още не са успели да превърнат своите философски разсъждения и теории в една строга наука. Затова не може по административен път така да се налага.

Георги Михайлов Добрев (к): Пълно невежество!

Иван Костов (ЗНП): Въпреки това, Министерството на просветата въведе задължителното изучаване на комунистическото верую във всички факултети, включително и в този за физическо възпитание, както и в Музикалната академия, в Художествената академия и пр. Ще ги правят всичките там диалектици!

Титко Черноколев (к): Цанков искаше да унищожи комунистите, но си счупи главата.

Един от мнозинството: Както и Хитлер.

Иван Костов (ЗНП): Много разбираш ти от Хитлер.

Георги Михайлов Добрев (к): Стамболийски не говореше така за комунистите, за работниците, както ти говориш.

Иван Костов (ЗНП): Стамболийски казваше за работниците така: „Работниците — това са нашият по-малък брат“. И ние казваме същото: работниците — това са нашият по-малък брат. Защо казваше това Стамболийски?

Георги Михайлов Добрев (к): Засрами се! Не петни паметта на Стамболийски! (Ръкоплекания от мнозинството)

Иван Костов (ЗНП): Каква е сега пък тази истерия?

Георги Михайлов Добрев (к): Чужд агент!

Цветан Максимов (ЗНП): Не отговаряй на Георги Михайлов. Той не заслужава.

Иван Костов (ЗНП): Ние казваме също: българските работници са нашият по-малък брат, защото Земеделският съюз е по-голямото съсловие, а работническото е по-малкото. Затова то е нашият по-малък брат и не бива по-малкият брат да си позволява да върши насилие и да налага своята диктатура над останалите. (Ръкоплекания от опозицията)

Г-жи и г-да народни представители! Поради тия особени недъзи на бюджетопрокта на Министерството на народното просвещение парламентарната група на Българския земеделски народен съюз не одобрява този бюджетопроект и няма да го гласува. (Ръкоплекания от опозицията)

Председателствуваш Атанас Драгнев: Има думата народният представител г-н Митю Седев.

Митю Седев (ЗНП): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплекания от опозицията) Г-жи г-да народни представители! Аз бях поддал до г-на министъра на народното просвещение две интерпелации във връзка с провежданата просветна политика, на които обаче по об-

щата практика на правителството, което отбягва парламентарния контрол, тъй много необходим за едно управление, не се отговори. Това ме поставя по необходимост в положение, във връзка с бюджета да започна с онези въпроси, с които трябваше да завърша речта си.

Г-д народни представители! Непосредствено след 9 септември правителството обяви пълна свобода на политическите убеждения и за учащата се младеж. Учениците заживяха партийно-политически живот. На първо време в гимназиите се образуваха ученически групи на разните оф партии. Голяма част от учениците се ориентираха към БЗНС. Това беше една твърде неприяна и неочаквана пречка за по-нататъшните замисли на Работническата партия. Вярна на своята тактика, тя се стремеше да разчисти пътя към еднопартийното управление и комунистическото господство. Затова, след като се убеди, че по пътя на свободното състезание не ще може да привлече учащата се младеж, издигна лозунга за ЕМО. Тук обаче тя срещна упорита съпротива на оф младежките организации и така ЕМО умря преди да се роди.

Тогава се внуши идеята за ЕМОС, което нещо се явяваше като по-лесно осъществимо, тъй като учениците са зависими и по-лесно могат да се вмъкнат в една казионна организация. След много спорове една разширена комисия изработи устава на ЕМОС. Най-важното постановление в него е това, че тази организация ще оформи като свободна. Членуването, както и излизането от нея е доброволно. Ученици, които не влизат в нея, са свободни да получават партийна просвета в клубовете на партията, могат да членуват в тях, да посещават вечеринки, да вземат участие в тях, могат следователно и да агитират за своите партии, да печатат и разпространяват позиви, вестници и пр. Нямат право само да се оформяват в отделна ученическа организация.

На такава база започна изграждането на ЕМОС. Начинът, по който ставаше това — чрез обсебване ръководството само от ремисисти; връзките на ЕМОС с централния комитет на РМС и с милицията; рефератите, които се четяха скоро отвориха очите на средношколците, които разбраха, че ЕМОС е замислен като удобно прикритие на РМС и като начин за привличане на учащата се младеж към него. Затова средношколците го бойкотираха по своя минимална.

Титко Черноколев (к): Лъжеш. Вие бяхте там, когато създавахме устава.

Митю Седев (зНП): ... и той остана една нищожна и немошна организация само на ремисисти.

Сметките на Работническата партия не излязоха. Тъй или иначе, учениците трябваше да се заставят да влязат в ЕМОС. Свикваха се специални конференции за целта, но резултатите останаха пак същите. Тогава се започна преследване срещу учениците земсисти, към които се ориентирваше ученическата маса и които се сочеха като виновници за неуспеха на ЕМОС: намаляване на успеха, строги наказания за дребни простъпки, неизвиняване на отсъствия, макар дори и по болест, и най-сетне изключвания. Забраняваше се да посещават клубовете на партията освен на РП (к), да получават и четат „Народно земеделско знаме“ и съюзната литература, забраняване да живеят в хазии опозиционери, отхвърляне настоятелни опозиционери и пр. и пр. Това гонение стигна дотам, че дори директорите получиха чрез новия правилник право да изключват без учителския съвет и без одобрение на министерството. И досега има ученици осмоласници, които са изгонени от училището в края на годината от директори, без дори да е пратено едно формално съобщение на родителите им за това.

Титко Черноколев (к): Вие кажете, не бяхте ли за създаването на казионна организация? Не бяхте ли Вие, който предлагате да не се създава свободна организация?

Митю Седев (зНП): Свободна организация да се създаде иска аз и се борех за такава.

Титко Черноколев (к): Не бяхте ли Вие, който искахте да се ръководи от чиновници? Защо сега криете това?

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Дора Коева (зНП): (Казва нещо)

Титко Черноколев (к): И Вие поддържахте това. И Вие.

Митю Седев (зНП): Случаят с Христо Върбанов от Елхово, с Тодор Марчев от Болярово, Елховско с Тома Н. Томов от Цар Сименово, Видинско, и много други са все такива. Оплакването им до министерството не измени с нищо тяхната участ.

Мотивировката за тези изключвания е най-различна. Обикновено се казва: за грубо или неправомерно държане, за пушене, посещаване опозиционна вечеринка или опозиционно събрание, връг на СССР защото получил слаба бележка по руски език, какъвто е случаят с Иван Пейков Марков от Сухиндолската гимназия, чей „Ситни дребни като камилчетата“ от Трифон Кунев каквито са случаите с Вълко Василев и Петко Пинцарски от Тетевенската гимназия. Стигнати са дотам, че се скриват от директори на гимназии и ученици ремисисти на учениците земсисти всевъзможни истории и спени, въз основа на които се изключват, гонят или арестуват. И когато се разбира, че и тези мерки не допичнасят за обсебване на средношколската младеж, в последно време се започна истинска хайка срещу земсистите: масови изключвания, арестуване, тормози и насилственото им записване в ЕМОС.

Лалю Ганчев (з): Днес земсистите членуват 100% в ЕМОС. (Ръкопляскания от мнозинството)

Петър Сърбишки (зНП): Политическо недоразумение.

Митю Седев (зНП): Случаите с изключените ученици в гимназиите в Етрополе, Летница, Михайловград, Тетевен, Голямо Койнаре, Симеоновград, Харманли, София, Хасково и много други, за които е необходим цял поменик, са такива.

Арестуване на ученици в Шумен, Елена, Симеоновград, Харманли и пр. са други случаи на терор над опозиционната учаща се младеж. Ученикът Петър Т. Петров от Харманлийската гимназия с заявление до регентите се оплаква, че при записването си директорът на гимназията му искал декларация, че няма да се занимава с политика. На 5 февруари 1946 г. бил изключен без да подозира това, след което го арестуват в милиционерския участък и подлагат на разпит: участвувал ли е в някаква нелегална организация, която била предназначена да компрометира властта, дали не познава фантом, който върлувал из града и който бил опозиционер — обещава да го върнат в гимназията, ако каже нещо тайно, което БЗНС предприема срещу властта, и да се помъчи да увлече членове от ЗМС в някой шантаж. Били го, за да каже с каква тайна мисия е дошъл да се учи в Харманли. „Заплашиха ме, че ще ме хвърлят в Марица, ако кажа на някого защо са ме арестували и какво са ме питали, а можело и да изчезна безследно“ — казва той в заявлението си до регентите.

Насилственото записване в ЕМОС има за цел да придаде масов характер на организацията, без да се държи сметка, че болшинството от членовете му са мъртви души, които са там единствено от страх, че утре няма да получат прословутата оф бележка.

Титко Черноколев (к): Учениците не са против. 96% от учениците са членове на ЕМОС. (Възбуждения от опозицията)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Митю Седев (зНП): В брой 97, от 4 януари т. г. на Общото „Земеделското знаме“ четем: „В с. Ново село, Видинско, има смесена гимназия. В тази гимназия на учениците не се разрешава да членуват в друга оф младежка организация, освен в РМС. Особено директорът на гимназията полага извънредно много грижи за това. Когато някой ученик пожелае да се запише в РМС, директорът разрешава, но когато някой изкаже желание да влезе в ЗМС, той всячески се стреми да го разубеди. Когато не може да стори това по пътя на убеждението, той си служи с заплахи и предупреждения.“

Вълко Червенков (к): Кога е било това?

Митю Седев (зНП): В брой 97, от 4 януари 1947 г.

Титко Черноколев (к): Лъжеш, лъжеш!

Митю Седев (зНП): От вашия вестник цитирам: „В земсовата група се записаха около 40 ученици и ученички. Учителят Ангел Томов и директорът на гимназията им забраниха да членуват в ЗМС и ги заплашиха да се откажат.“

Титко Черноколев (к): Вие бяхте ли съгласен в гимназията да не се образуват партийно-политически организации? Бяхте ли съгласен?

Митю Седев (зНП): После ще Ви отговоря.

Титко Черноколев (к): Сега отговори!

Митю Седев (зНП): В Института за детски учителки в София има основан РМС. Ученичките-курсисти, които не желаят поради своите убеждения да членуват в него, запитват директора, могат ли да образуват ЗМС, щом като има РМС. Директорът запитва министерството, откъдето му отговарят, че РМС може да има в института, обаче ЗМС не бива да се допуска да се образува. Нека се поясним, че не става дума за опозиционен ЗМС, а за оф ЗМС.

Лалю Ганчев (з): Във всички институти има академични земсови групи.

Митю Седев (зНП): И тъй, чрез насилственото записване, ЕМОС от свободна ученическа организация се превърна в чисто казионна и насилствена организация, издържана от държавата като „Бранник“, с тази разлика, че „Бранник“ беше авангард на фашизма и секретен доносчик на полицията в ЕМОС — на комунизма и доносчик на милицията. Методите са едни и същи, само лицата са различни.

Особено много ученици пострадаха във връзка с изборите в Велико народно събрание.

Титко Черноколев (к): Кажете за учениците нещо.

Митю Седев (зНП): Глупости приказвате! — Всеки ученик, който е взел макар и най-малко участие в изборите на страната на опозицията, който разнасял бюлетини или позиви, спорил с ремисисти или отказал да носи портрета на Георги Димитров и пр. и пр., е представен за изключване или е изключен, както в Хасково. Трябва да подчертая, че насилственото записване в ЕМОС е про-

използват и е в противоречие с устава на тази организация, с училищните правила и традиции, а изключването на ученици за политическа опозиционна дейност е абсолютно незаконно, тъй като опозиционните партии са законно съществуващи политически формации.

Титко Черноколев (к): Вашите собствени синове са членове на ЕМОС, въпреки че ги бие.

Митю Седев (ЗНП): Нека ми посочи министърът на народното просвещение, въз основа на кой закон и правилник става това? В същия момент, когато се води кръстоносен поход срещу децата-земсисти, за учениците емосисти-комунисти няма правилник и заощещение.

Вълко Червенков (к): Не клеветете учениците!

Митю Седев (ЗНП): Те не се наказват и не се изключват за проявена политическа дейност. Това, което е забранено за земсистите, е позволено за ремсистите: те сноват вечер до късно, за да правят своите доклади на милицията, развиват един отвратителен шпионаж между другарите си и с това онези учители-партийци, които ги инспирират, насаждат в младите души най-низкото чувство — подлостта и доносничеството.

Много ученици-емосисти отсъствуват по партийна ремсова работа. Разбира се, отсъствията им се извиняват, щом РМС даде бележка.

Вълко Червенков (к): С това ние се борим.

Митю Седев (ЗНП): В притежание съм на повече от стотина бележки, издавани от РМС в Русе, Дряново, Левски, Павликени, Търново, Симеоновград, Разград, Кубрат, Исперих и пр. и пр., от милиционерски участъци, отделни милиционери и др. Всички тези документи говорят за едно престъпно вмешателство в живота на училището на разни външни и неотговорни фактори и величия от РП, които по този път дезорганизираха учебното дело и разложиха дисциплината в гимназиите.

Ученици-ремсисти, натоварени на държавни камъни, съставят агитка, викат по събрания и митинги и хвърлят камъни по опозиционните оратори образуват терористически групи, разтурват събрания, по цели седмици са по агитация, разнасят бюлетини, повиват, шарят стените с червена боя, носят оръжие в училище, бият учениците-земсисти, наскърбяват ги, късат им значките, провокират ги на всяка крачка, клеветят ги пред учители и директори и пр., но за тях наказание няма.

Всичко това обаче не даде, не дава и няма да даде очакваните от РП (к) резултати.

Титко Черноколев (к): Даде, даде.

Лалю Ганчев (з): Вън от ЕМОС няма ученици.

Митю Седев (ЗНП): Напротив, борческата опозиционна младеж е готова на всички жертви. Колкото и да е подлагана на изпитания и провокации, тя няма да залови шмайзера, което много се желае от властта. Тя понася всички страдания геройски и с правотата на своето дело ще продължи борбата до край за свобода и демокрация.

ЕМОС се ползува с привилегии, с извънредни наряди: облекло, храна, обувки и пр., а тези, които не са в него, са обезправени парии — те не получават нищо. Кой закон, кой логика и коя конституция позволява да се третират децата на народа различно и съвместно ли е това с някаква демокрация, за която се декламира под път и над път?

Че ЕМОС е прикритие на РМС, е факт, а не само голо обвинение на опозицията. Това се потвърждава от едно окръжно, издадено от Софийския областен комитет на РМС, за културно-просветна работа, в което, след като се дават обширни наставления как да се привлечат бранниците към РМС, се казва: „Наши другари работници в ЕМОС или която и да е друга масова организация трябва да отиват там с ясното съзнание, че те вършат ремсозна работа.“ Твърде често по един непотчен и недостоеен начин отечественофронтовската преса, пък и отговорни лица, обичат да обвиняват ЗМС, че в него се записали фашисти и легионери. Но фактите говорят по-красноречиво, отколкото тези безсолни глословия.

Лалю Ганчев (з): До кога ще говориш от името на ЗМС? Нямам право.

Митю Седев (ЗНП): Ще донеса един документ и ако го прочета, няма да можеш да стоиш тук.

Титко Черноколев (к): Кажми нещо за възпитанието на учениците.

Митю Седев (ЗНП): Ще кажа, потърши. — Не е само това окръжно, което ви цитирах за приемането на филовите бранници в РМС, единственото доказателство. Централното ръководство на легионерите — Дончо Стефанов, Тодор Капанов, Цветан Тодоров — издават специална брошура, в която е поместен апелът му към легионерите в България да подкрепят спасителното дело на Отечествония фронт, като приобщат своите усилия към дейността на младежките отечественофронтовски организации начело с героя-

съюз РМС. Чудно нещо! Реакционерите легионери не издават брошури, за да хвалят реакционната опозиция, а хвалят „прогресивния“ РМС! Тази брошура е издадена по внушение на Титко Черноколев и легионерите са получили за нея хартия от правителството.

Титко Черноколев (к): Много фашисти поумняха, но Вие няма да поумнеете!

Митю Седев (ЗНП): Статии с подобно съдържание срещаме и във в. „Младежка искра“, а в. „Труд“ от 7 този месец пише: „Ние нямаме никакво намерение да отчитаме този факт, че бивши бранници, легионери и ратници са станали сега доблестни отечественофронтовци“ ...

Титко Черноколев (к): Вие забранихте „Младежка искра“ в училищата.

Митю Седев (ЗНП): ... „Такива има и още ще има. На всеки заблуден, който се осъзнае, ние сме готови да протегнем не едната, а двете си ръце.“ При тези доказателства и самопризнания нямаме ли основание да вдигнем глас на протест спешу едно безсъвестно и цинично хулиганство, системно внушавано от радиото, отечественофронтовската преса и пр. срещу ЗМС, когато чистокръвните фашисти — ратници и легионери са намерили приют в РМС?

Титко Черноколев (к): Кой хулиганства с учениците? Не сте ли Вие, който сте се гаврили с учениците? Кажете на Народното събрание какъв сте възпитател.

Митю Седев (ЗНП): Но това е лесно обяснимо: фашизмът и проповядваният и системно провеждан от отечественофронтовската власт държавен капитализъм и тоталитаризъм са едно и също нещо.

И наистина с какво морално право се ползува РМС, за да насърчава издаването на подобни позиви към фашистите, за да се записват членове в него, а се отрича това право на другите партии?

Е добре, ние ви сочим тези документални доказателства, с които зовете фашистите в РМС. Можете ли вие да ни посочите ня нас и на целия народ поне едно такова наше окръжно, поне една статия, с която да сме призовавали фашистите в ЗМС? Не. Обратно — ще намерите окръжия и статии, с които предупреждаваме нашите земсови групи да не ги приемат.

Явява се сам по себе си въпросът: щом вие приемате легионери, ратници и фашисти, защото са млади хора, които могат да грешат, да се поправят и да се превъзпитат, то тогава на същото основание и по вашата логика и другите партии и ние ще трябва да коригираме досегашните си отрицателни отношения към тези младежи, за да ги превъзпитаваме в дух на народовластие и в идеологията на аграрната демокрация.

Добри Терпешев (к): Вие сте фашисти.

Петко Куниш (к): И без условия ги приемате.

Митю Седев (ЗНП): Що за морал, що за логика и що за последователност е вашето поведение да отправите обвинения срещу ЗМС за деяния, които върши РМС?

Лалю Ганчев (з): А бе ЗМС е на Отечествония фронт.

Един от опозицията: Мълчи, бе!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Митю Седев (ЗНП): При тези доказателства мъчно ще можете повече да отричате, че ЕМОС е прикритие на РМС, нещо, което отдавна е разбрано от прогресивната демократична младеж в училищата. Доказателство, че ЕМОС е партийна организация и служи на целите на еднoпартийната диктатура, ни дава и сам министърът на просветата, който се явява на конгреса на ЕМОС и го поздравява по комунистически с вдигнат юмрук.

Петър Сърбински (ЗНП): (Казва нещо)

Титко Черноколев (к): Ти беше чужд агент!

Петър Сърбински (ЗНП): Ти си благодетел и покровител на легионерите! Ти покровителствуваш чужди оръдия.

Титко Черноколев (к): Чуждо оръдие си ти!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Митю Седев (ЗНП): На конгреса са присъствували министър Югов, Добри Терпешев, началник-щаба на армията Кинов, все комунисти, но нито един големец от останалите отечественофронтовски партии. Това говори много как се гледа на тази организация. На този конгрес министър Нейчев е счел за необходимо да обругае злостната опозиция с един дързък език, че опозицията била заклет враг на българския народ.

Кирил Клевсирски (з): Ти защо си изключен от Земеделския съюз?

Митю Седев (ЗНП): Аз не съм членувал в него.

Кирил Клисурски (З): По мое предложение те изключиха.

Митю Седев (ЗНП): Какво ще ме изключваш ти!

Кирил Клисурски (З): Какво правиш там на заседание? Защо те изхвърлихме от Земеделския съюз? Защото си фашист.

Петър Сърбински (ЗНП): Агентът на Колю Захариев да мълчи!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Митю Седев (ЗНП): Г-да народни представители! Каква е картината на гимназиалния живот може да се види най-добре от доклада на група висши чиновници в Министерството на народната просвета, в който е казано следното: „Разложението в гимназиите мина по следния път. Още при започване на учебните занятия много учители и директори в Пловдив, Ямбол, Търново, Асеновград и другаде подбуждаха учениците към митинги и протести срещу оставени на служба директори и учители, като ги обвиняваха, че са фашисти и искаха уволнението им.“

Титко Черноколев (К): За „Отец Паисий“ няма ли да кажеш нещо?

Митю Седев (ЗНП): Всичко ще кажа — „Те, учениците, устройваха митинги, подбуждани пак от учители или от РМС, на които решаваха кой учител да бъде назначен за директор, като в Ямбол, Търново и другаде“.

Титко Черноколев (К): Такива, които се гаврят с учениците като тебе, не може...

Митю Седев (ЗНП): Не приказвай дивотии! Глупости говориш! Срамота е това, което говориш. Може ли така да провеждате такива хули и клевети, които нямат нищо вярно? Не Ви е срам! Хайде де!

Един от мнозинството: За писмото до царя кажи нещо!

Митю Седев (ЗНП): „Ученическите митинги, докато на първо време бяха насочени срещу директори и учители-фашисти, минаха в друга фаза — срещу учители-нефашисти, но не били добри преподаватели. Учениците започнаха да решават кой да бъде учител и кой не. Едни от изпращаните от Министерството учители приемаха, други не приемаха. Всичко това ставаше със съгласието на отечествено-фронтовските учителски и граждански комитети.“

Един от мнозинството: Какво си писал на царя?

Митю Седев (ЗНП): Два пъти съм уволняван за противодържавни издъци. Проверете добре!

Министър Антон Югов: Позволете ми във вторник да Ви изкарам досието, за да се огледате. (Смях и ръкоплескания от мнозинството) Съгласен ли сте във вторник да изкарам досието Ви, за да го видите и да се огледате като в огледало? (Възбуждения от опозицията)

Цветан Максимов (ЗНП): На Михаил Геновски дайте досието.

Един от мнозинството: (Към Митю Седев) Защо прежълтя?

Митю Седев (ЗНП): „Това внесе още по-голям смут и разложение в гимназиите. И новите директори-партийци, вместо да се запретнат да овладяват ученическата маса и да я впрегнат в творческа работа — поради неопитност и главно поради това, че не им беше като че ли дадено нареждане от Работническата партия (комунисти) да се борят срещу това зло, тъй като те си оставаха предимно партийци и чакат повече нареждания на партията, а не тези на министерството — по тази причина всички тези нови директори-партийци оставаха настрана от служебния си дълг. Не можеха и на много места не желаеха да внесат успокоение в живота на гимназиите. На други места все по силата на тези си качества подсилваха процеса на разложението, като се солидаризираха с учениците, за да им се харесат. Учителството беше в уплаха от буйството на учениците и неправилно провежданата чистка. Намериха се провокатори от различни среди — за жалост имаше и учители, дори и висши чиновници от министерството, партийци — които разнасяха, че учениците вече са свободни да правят каквото искат — няма вече изпити, бележки, наказания, няма изискване за прилично държане, няма наказания за непосещаване на училището, за пиянство, за разврат, за пушене, няма пречки за посещаване на забранени заведения и пр. и пр.“ (Възбуждения от мнозинството) Част ви доклад.

Министър д-р Иван Стефанов: Това е хула, клевета!

Вълко Червенков (К): Ние се борим срещу тия неща.

Митю Седев (ЗНП): „Един главен инспектор, който посети Асеновград през февруари 1945 г., установи с ужас, че от началото на учебната година до неговото отиване учениците не са написали нито едно домашно упражнение, не е направено нито едно изпитване. Учителите не са смисли да пишат отсъствия, да изпитват, да искат дисциплина. Учениците излизат от клас когато пожелаят, без да искат разрешение от учителя. Това разложение се е вършило под покровителството на учителката, партийка от РП, Димитрова и учителския оф комитет при гимназията, съставен само от хора на Работ-

ническата партия, главната задача на които е била да тормозят директора, който не е от Работническата партия, и да разлагат гимназията. В същия град по инициатива на учителския оф комитет в учителския съвет са присъствували и ученици, които са взели думата и са се нахвърлили върху учителите и са започнали да ги учат как да преподават, как да се държат с учениците и пр.“

Ремсовата организация започна така да ангажира учениците, че учебната работа беше невъзможна. Например без разрешение и знание на директора през всяко време на часа се викат ученици. Учебната работа бива прекъсвана през часа, за да се прочетат обяви, позиви и нареждания за учениците от РМС. Много ученици се извиняват, че не идват на училище, защото били на работа в РМС, не излизат на урок, защото не са готови, понеже имали работа в РМС, или защото били партизани и пр.“

Рада Ноева (К): Как лъжеш, като дърт циганин!

Вълко Червенков (К): От две години тия работи са ликвидирани. Вие знаете това най-добре, а сега го осуквате на пръсти.

Митю Седев (ЗНП): „И всички нови директори подсилваха процеса на разложението. Отечественофронтовските комитети пречеха за стабилизиране на учебното дело. Тези директори недвусмислено подчертават, че меродавни за тях са нарежданията на РП, а не тези на министерството, позволяват си произволи, като не позволяват на назначени учители да встъпят в длъжност, защото не били питани. Същото правят с назначените секретари. Устройват митинги, за да протестират срещу Министерството на народната просвета. В резултат на този хаос много учители почнаха да питат министерството, трябва ли да пишат отсъствия, да изпитват и да пишат бележки и пр.“

От казаното е ясно кой е виновникът за всичко това.

Г-да народни представители! А какво е днес възпитанието на учащата се младеж? Ние всички се възхищаваме, когато четем книгите на Григори Петров за правите в Скандинавските страни. (Възбуждения от мнозинството) Ние всички храним една почит към културните народи и гледаме с чувство на симпатия и като на пример за подражание на тяхната възпитаност и човешки нрави. И действително не е културен човек онзи, който не е възпитан.

Какво е възпитанието в нашите училища? Вие казвате демократично. За каква демокрация говорите, когато години наред сте учили и сте се учили в евангелието на пролетарската диктатура? Кого заблуждавате, че управлявате и възпитавате демократично? Себе си, българския народ или общественото мнение в чужбина? Мъчно е да се скрие зад Отечественния фронт, този прозрачен и разкъсан вече параван. Призрак на демократично възпитание ли са стиховете на сервилни и продажни писатели — десетосептемвринци, които бяха изложени неотдавна на бул. „Цар Освободител“, писани в чест на Георги Димитров, който в тези стихове се нарича „слънце“?

Един от комунистите: Хулиган!

Митю Седев (ЗНП): Някога през епохата на абсолютизма подобни сервилни писатели наричаха Людвиг XIV „краля слънце“. Сега при Отечественния фронт — уж демократична ера — Георги Димитров се нарича също слънце. (Ръкоплескания от някои от опозицията) Чрез тези и други подобни писания, като „слънцето греє по Димитровски“, които широко се разнасят из българските училища, не насаждате ли в душите на децата едно отживяло времето си абсолютистическо чувство, едно идолско поклонство, една фюрерщина? Не е ли това култ към личността, който уж по теорията не играеше никаква роля? Личността беше нищо, условията бяха всичко. Какви са тези безброй скъпи и разкошни плакати, огромни статуи, снимки, портрети и пр. на водачи на РП и демократично възпитание ли внушават те? (Ожикление сред мнозинството)

Крум Миланов (К): Престани да говориш за др. Георги Димитров!

Митю Седев (ЗНП): Аз говоря за възпитанието.

Крум Миланов (К): Неговите дела ще следва нашата младеж.

Митю Седев (ЗНП): Това е друг въпрос — аз говоря как се възпитават.

Крум Миланов (К): Как не те е срам да говориш за него!

Един от комунистите: Нашата младеж трябва да почита своите вождове.

Митю Седев (ЗНП): Ние не помним толкова много народна пара да се е харчила за славословия на царе и крале, освен за „краля слънце“, колкото сега се харчи за тържества, приеми, пиришества и славословие на партийни водачи.

Министър Антон Югов: Може би ти се радваше повече, когато на цар Борис поставяха портрета.

Митю Седев (ЗНП): Нищо подобно.

Министър Антон Югов: Царски лакей си ти. Недей хули светлата личност на нашия министър-председател. Престъпник такъв! (Ръкоплескания от мнозинството) Ти не трябва да говориш така за нашия министър-председател! (Ръкоплескания от мнозинството)

Крум Миланов (К): Ти не можеш да говориш така за него. Ти не трябва да го петниш, гад с гад, престъпник с престъпник!

Министър Антон Югов: Царски лакей си ти! Ти не можеш да говориш за министър-председателя.

Крум Миланов (к): Престъпник с престъпник!

Митю Седев (ЗНП): Най-сетне какво възпитание внушавате вие, деж кратични хора ли сте или едно послушно болшинство, което става на крака, когато Димитров влиза в Народното събрание, с което вие поставяте неговата личност по-високо от Великото народно събрание, от самия народ?

Министър Антон Югов: Продажник с продажник, пътмей!

Крум Миланов (к): Ще мълчиш. Ти не можеш да говориш за министър-председателя. Ще следвате делата му, ще се учите от него. (Възгласения от опозицията. Глътка)

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни)

Крум Миланов (к): Продажник с продажник!

Митю Седев (ЗНП): Не следва ли от тези факти да се заключи, че РП по дух, по метод и възпитание е една типична авторитарна партия, в която волята на водача е всичко и която не може да насажда демократично възпитание?

В училищата се въведе най-първо час за „антифашистско възпитание“. Това беше преди да се оформи отечественофронтовската опозиция. Под формата уж, че се насажда антифашистско възпитание, учителите-партийци използват този час за вербуване на партийни членове. По тази причина на учениците беше дотегнало да им се четат лекции по комунистически морал. Така този час си загуби смисъла. И когато се оформи отечественофронтовската опозиция, фирмата беше сменена: от час за „антифашистско възпитание“ изобретателните партийци в министерството, по внушение от другаде, го кръстиха „час за демократично възпитание“ с нова цел — част да се използва, за да се ругае злостната опозиция и ЗМС. Българският народ плаща заплати на такива учители, за да му учат децата на наука и да ги възпитават в човечност и човешки добродетели, а не за да използват училищата като свои партийни университети. И ето резултатите от цялата тази система на отечественофронтовско демократично възпитание.

Непосредствено преди изборите край гр. Елхово беше убит по най-зверски начин — заклан, намушкан на много места, надран с нож по ръцете и краката след една мъчителна борба за спасение — земсестът ученик Стоян Петров Драгиев. В речта си по декларацията на правителството министър Югов отрече това да е политическо убийство. Убийците са Колчо Димитров — председател на ЕМОС в гимназията — ремсест, и Димю Петков — тоже ремсест.

Министър Антон Югов: Представи си как ще те посрещнат учениците сега, като се върнеш!

Митю Седев (ЗНП): Ако добросъвестно разгледаме случая, може ли честен човек да отрече, че това убийство не е плод на ежедневните внушения, настръхвания и подстрекателства по радиото, пресата, по митинги и пр., отдето се внушава смърт на опозицията? Дори ако не пращем да смятаме, че това убийство беше първият предизборен сигнал и предупреждение към борческата земска младеж, която въпреки терора и убийствата достойно изпълни своя предизборен дълг...

Лалю Ганчев (з): Борческата младеж е на фронта на народа.

Митю Седев (ЗНП): Резултат от такова отрицателно възпитание в дух на отмъщение, злоба и свирепост е убийството на учителката от Рйковската гимназия Доротея Тодорова от ученика от VII клас Крум Камшиев — ремсест, председателя на ЕМОС за околията. Макар че този ученик има 5 двойки — значи, е бил един некадърник или мъзеливец — РМС го е намерил за достоен свой представител за околията. Преди да извърши убийството, той написва писмо „Смърт на реакционните учители!“

Убийствата във Врачанската гимназия са друго доказателство, че РМС съществува и сега в гимназиите неlegalно, и то въпреки устава на ЕМОС, и че ремсестите-ученици системно носят оръжие в училище от 9 септември и досега. А че това е така, ще ви посоча куражния случай за Хисарската гимназия. Директорът е комунист, но ще да е бил изглежда „недоскитлив партия“ или пък честен човек. (Смях сред мнозинството) По повод оплакването на някакъв учител той направил обиск на учениците в гимназията и залавя учениците-ремсести с оръжие. Разпитани, заловените ученици дават писмени показания, че оръжието им е дадено от РМС. За всичко това директорът донася в Министерството на народното просвещение с поверителен доклад.

Министър Антон Югов: Кой те излъга?

Митю Седев (ЗНП): В резултат директорът е уволнен, защото е направил публично достойствие, че ремсестите-ученици носят оръжие, което показва, че министерството наказва онези партийци, които издават играта на партията и РМС.

Един от мнозинството: Откъде имаш този поверителен доклад? Лъжец с лъжец!

Митю Седев (ЗНП): Разбира се, формалните мотиви за уволнението са други, за прикритие на голата и всеизвестна нам истина.

Явно е за българския народ, че издаденото оръжие от министерството да не се носи оръжие в училище, както и извършените убийства доказват, че ремсестите носят оръжие и че това оръжие е само едно заблуждение за широката обложка, която много добре разбира това двуличие.

С всички тези прийоми, с които вие си служите и които насаждате в българските училища, вие давате изобилни доказателства, че сте репичелни противници и врагове на всякаква демократично възпитание и образование (Ръкоплескания от опозицията), а изобилните ви приказки за демокрация и демократично възпитание са само една мистификация.

Вие твърдете много говорите за демократично възпитание, но как и с кои средства се достига до него? Става ли това с познатите ваши средства?

Един от мнозинството: Става с явна служба на царя.

Митю Седев (ЗНП): Говорите за два вида демокрация. Такова нещо няма. Има само една единствена, неделима и вечна демокрация.

Един от комунистите: Вашата демокрация е царска.

Митю Седев (ЗНП): В днешното училище намират място: лъжата, клеветата, доносът, недобросъвестността, шпионажът, насилието, грубите прийоми, дух на жестокост, на отмъщение и злоба. С тези средства вие ще култивирате демократично възпитание? Ураджийството и то ли е демокрация? Няма е акт на демократично възпитание, отговорни директори и инспектори-партийци да помъкнат септемвричетата, малките деца от отделенията, на митинг, за да протестират срещу опозицията и „Народно земеделско знаме“, какъвто е случаят с децата в Севлиево? Потърсена ли е отговорност на директора, на околийския инспектор, които са ръководили митинга?

А каква щеше да бъде съдбата на директор или учител-земеделец или на деца от ЗМС, които биха си позволили „преобретението“ да направят митинг например против беззаконията на училищните власти, против арестите на земсестите, против подценяване успеха на децата-земсести или против предизборния и следизборен терор?

Зад демокрацията, която мери само с един аршин, не могат да се крият тиран и диктатори. Изкуството лицемерие не е метод на демокрацията. Дух на истинска демокрация трябва да култивираме в нашата младеж, за да турим надгробна плоча на фашизма, авторитаризма, терора и насилието в обществените борби.

За да се даде повече просвета на народа, откриха се вечерните гимназии и курсове за възрастни. Това е добро дело. Но и с тях Работническата партия прави своя политика. (Възгласения от мнозинството) Независимо от това, че засега поне те са фабрики за даване на дипломи на партийци, милиционери и за вербуване на нови партийци, но в тях са затворени вратите за опозицията. За да се постъпи там, без всякаво законно основание се изискват оф бележки, а знайно е кой може да получи такава бележка. Заподозрени опозиционери се изключват. Така прокламираната широка народна просвета фактически става само тяснопартийна, грубопартийна просвета.

С тези оф бележки гражданите и децата на народа се делат на предпочитани и пренебрегнати. Обикновено за оправдание отечественофронтовската власт казва: оф бележки не се дават само на фашистите. Но това е една лъжа. Днес всеки фашист, който пожелае, може да получи оф бележка, стига да е дал аванс на РП, а такива не получават само земсестите, само опозицията.

Днес качеството антифашист стана малоценно за оф власт във връзка с даване на оф бележки, защото международно признати антифашисти, участвували в испанската гражданска война, концлагеристи от фашистко време, whom не споделят или критикуват делата на Отечественния фронт, не само че не получават оф бележки, ами с месеци стоят в концлагерите. И тук, както във всички държавни отрасли, се върви по пътя на привилегиите.

Трябва да се разбере, че в една демократична държава, каквато искате да представите България под грижите на Отечественния фронт, привилегии не бива да се дават никому, тъй като това значи връщане назад към тъмното и жестоко средновековие, за излизане от което народите водиха дълголетни борби.

Владимир Димчев (к): Ако не е демократична, ти не можеш да кажеш нито една дума от всичките тия мръсотии, които говориш от един час.

Митю Седев (ЗНП): Тези привилегии са особено вредни, когато се касае до народната просвета, защото оф бележките лишават от образование най-самостоятелните, най-устойчивите характери и младежи, които биха били най-достойни културни представители. Те, от друга страна, промъкват в учебните заведения най-неподготвените, на които липсват качества за научни работници.

И никой не може да ни убеди, че по този път на предпочитание, на едностранчивост във възпитание и образование можем да създадем завършени личности които наистина биха могли да гласнат за народната култура напред. Точно обратното — по пътят на и методите на днешното наше образование фатално вървим и сигурно ще стигнем до културен упадък. Това нещо като че ли вие изглежда не го виждате и разбирате или пък нарочно си затваряте очите пред него, защото е изгодно за партийните ви сметки. Оф бележките са в проявление с законите в страната и с конституцията, както и с правителственията декларация за свобода на учението и с принципите на равенството на гражданите пред законите. Оф бележките фактически монополизират образованието само за членовете на РМС-а, лишават даровити младежи от него, спъват културното развитие на народа и съставляват част от средствата на партийната диктатура за установяване на еднопартийно управление на РП (к).

Българският земеделски народен съюз издига високо глас на протест против тези средновековни средства и методи за лишаване борческата и здравомислеща земска младеж от образование. (Възгласения от мнозинството)

Един от комунистите: Какъв си ти земеделец?

Митю Седев (ЗНП): Българският земеделски народен съюз протестира против този вандалски поход, предприет от РМС-а и оф власт срещу средношколците и студентите-земисти.

Вечерните гимназии са поставени при крайно невъзможни условия за обучение, което се води по един хорарий, в който са предвидени половината от часовете на редовните гимназии. Посещението на учащите е крайно нередовно. Изпитване почти няма и резултатите са под всяка критика. Тези гимназии обаче дават дипломи за средно образование, с които техните носители ще се явят като нелегални конкуренти в държавната иерархия на квалифицираните среднисти, а културното развитие на нашия народ това не го изисква.

Организацията „Септемврийче“ е друго средство за насаждане партийна пропаганда и възпитание. Водима от отреченото от цялото прогресивно и демократично човечество средновековно иезуитско правило „целта оправдава средствата“, Работническата партия с тази детска организация се стреми да насочи децата в духа на своята партийна идеология. След 9 септември Централният комитет на РП (к) създаде като секция на РМС-а своя детска партийна организация „Септемврийче“. За печатан орган и служеше в „Септемврийче“. Всевъзможни функционери на партията се втурнаха да ловят децата за членове на тази организация. Онези родители, които не можаха да бъдат неми свидетели на този поход срещу децата им, основаха като секция на ЗМС-а организация „Стамболийче“ с печатан орган „Пламъче“. Много голяма част от децата се ориентираха към ЗМС-а и към „Пламъче“.

Излъгани в надеждите си да обсебят децата на народа за своята партия, факторите на Работническата партия под благовидния предлог да не се делат децата на политически лагери, чрез младежката комисия при Националния комитет на Отечествения фронт и със съгласието на петата колона в Оббвата група, комунистите туряха ръка на „Пламъче“ и го направиха орган на организацията „Септемврийче“. (Възгрявания от мнозинството)

Един от земеделците: А ти какво правеше там?

Митю Седев (ЗНП): От Оббов съм чул тия думи. — Против този поход на Работническата партия и на РМС-а за формиране на малки партийци, против партийното възпитание в училищата въстанаха родителите им, числящи се към Българския земеделски народен съюз, „Звено“, социалистите и други някои партии.

Титко Черноколев (к): Не говори за ремсистите ти. Ти си лакей на цар Бориса! Царски лакей. (Ръкоплескания от мнозинството) Ремсистите умираха на бесилките. Ремсистите са герои, а ти си царско тайно! (Смях и ръкоплескания от мнозинството)

Митю Седев (ЗНП): Чрез резолюциите се обявиха против незаконно съществуващата тогава детска организация „Септемврийче“, щедро покровителствувана от Вътрешното министерство.

От всякъде се искаше и сега се иска нейното разтуряне, като вредна за малките деца. От политическия живот трябва да бъдат пощадени поне тези малки деца, които не могат да се отнасят още критично към обществените явления.

Според устава на тази организация, тя е свободна. В нея доброволно се членува. Но това е само на книга. На практика децата са поставени при такива условия, че те са принудени да членуват в нея. Ръководството на организацията се намира изключително в ръцете на ремсистите от лимизите или свободни младежи от РМС-а, а в последно време — изключително партийци.

Група ученици от трети прогимназиален клас от с. Орландовци, Софийско, пишат: „Днес, на 24 януари, класната наставница на III „Б“ клас задължи всеки ученик да си купи по два броя от „Септемврийче“. Ученикът Стефан Константинов скъса пред очите й натрапките му два броя. Тя му се скара и му каза, че ще му намали поведението, защото ги е скъсал.“

Какво възпитание дава ръководството на „Септемврийче“, можем да разберем от статията в „Септемврийче“. В него Орлин Василев пише статия: „Комунистите са най-добрите хора на света.“

Титко Черноколев (к): Това е факт.

Митю Седев (ЗНП): Не е без значение да знаете следните факти, които също така характеризират възпитанието, което се насажда в детските души чрез тази организация. Учител, сдружен земеделец, в една софийска прогимназия запитва група септемврийчета: „Дали не е добре при портрета на Георги Димитров да се постави и портретът на Стамболийски в тяхната стая?“ Септемврийчетата отговорят: „Ние го мразим!“ Има ли нужда да се пита кой е научил тези деца да мразят Стамболийски? (Силни възгрявания и възгласи „Ей-й-й“ от мнозинството)

В един софийски детски дом, където се събират деца от 3 до 7 години, е било на посещение едно служебно лице. Около него се събират децата с видимо желание да разговарят. Едно от децата, 3-4 годишно, се приближава и завежда разговор, като му разказва, че е ходило на война, че е убило германци, че е ходило в Русия със самолет, че имало два пистолета и като срещне германци ги убива. В разговора то запита служебното лице: „Ти какъв си?“ Вместо отговор, служебното лице запита детето: „А ти какъв си?“ Детето високо и определено казва: „Аз съм болшевик! Ами ти, пита то, какъв си?“ — Служебното лице отговори: „Българин съм“. (Силни възгрявания и възгласи „Ей-й-й“ от мнозинството) Този отговор направил силно впечатление на детето, което като че ли за пръв път чува думата „българин“ и на няколко пъти се опитва да я произнесе, но неправилно, като я заменя с думата „България“.

Откъде تھا 3-4 годишно дете, че е болшевик, а не знае, че е българин — отговорите си сами.

Добри Терпешев (к): Комунистите доказваха, че са най-добрите българци.

Митю Седев (ЗНП): Уставът на тази организация е изработен по типа на филовата детска организация „Орлета“ и „Венци“. Това е казионна организация като тях, за която досега се изживяваха 10 милиона лева и толкова за ЕМОС и два пъти по толкова се събира от гражданите чрез просия.

С новия бюджет Министерството на народната просвета иска кредит за „Септемврийче“ 50.000.000 лв., за ЕМОС 40.000.000 лв. и за Централния съвет за обществени грижи и възпитание на детето 10.000.000 лв.

Вълко Червенков (к): Така! Ще бъдат дадени, щом полагат грижи за децата.

Митю Седев (ЗНП): За комитета за българската демократична младеж — 7.000.000 лв. Всичко 107 милиона лева. По бюджета на Министерството на социалната политика — 80.000.000 лв. Помощ за Централния комитет на демократичната младеж — 60.000.000 лв. Всичко — 240.000.000 лв.

Титко Черноколев (к): Още не е гласувана.

Митю Седев (ЗНП): Отделно за ОСНС — 60.000.000 лв.

Димитър Ганев (к): Няма да оставим децата да бъдат тровени с фашистка отрова.

Митю Седев (ЗНП): В това време нашите училища са в голяма нужда за помещения и учебни помагала.

Вълко Червенков (к): Няма да ви дадем младежта. Да го знаете!

Митю Седев (ЗНП): Както уставът на ЕМОС, така и на „Септемврийче“ са в действие, без за това да се е произнесло Народното събрание.

Следователно разрешаването на един такъв важен въпрос като този за ръководството, насочването и възпитанието на милиони български деца и юноши става със заобикаляне на Парламента. И характерно е, че народни представители от сателитните групи в миналото Народно събрание не се възмущават от това, че са били заобикалени.

Вълко Червенков (к): Няма сателитни групи. Има съюзници.

Митю Седев (ЗНП): В заключение по този въпрос ще кажа, че по принцип ние нямаме нищо против една общоученическа свободна културно-просветна организация. Но ние сме решителни противници на ЕМОС и на „Септемврийче“, като удобни прикрития на РМС-а, които провеждат целите на еднoпартийното образование, възпитание и управление.

Г-да народни представители! Вярна на своята тактика, РП (к) чрез ръководните служби в Министерството на народното просвещение и по места, както и чрез Съюза на работниците по просветата, води една унищожителна кампания срещу опозиционното учительство, особено срещу учителите сдружени земеделци. По всевъзможни начини, чрез оф комитети, профгрупите, дружествата на Съюза на работниците по просветата или направо чрез същия съюз всеки учител-опозиционер се набелязва за уволнение, ако е неподатлив на огъване и приспособление. Преследват се особено организирани учители в земеделските секции към Българския земеделски народен съюз и ръководителите им, дори и тогава, когато формално членуват към Оббов.

Борбата на РП (к) е насочена главно към унищожението на тези учителски секции. Че това е така, се потвърждава от един поверителен доклад на висши чиновници-земеделци в Министерството на народната просвета до парламентарната група на Оббов, гдето се казва: „Много естествено е, че чрез тази наша борческа дейност ние си навялякохме омразата на хората от РП (к), защото им бъркахме сметките — пълно завладяване на българската просвета. Злобата им срещу нас идва и от това, че ние създадохме земеделски учителски секции при градските дружби. В тези секции се обединиха учителите земеделци. Това не се понася на хората от Съюза на работниците по просветата. Те не искаха друг да дели мекдан с тях в средите на българското учительство и заработиха да разтурят нашите секции чрез най-различни средства, заплахи, интриги и пр. Ние няма да скрием, че в Министерството на народната просвета се води една непрекъсната мълчалива борба между комунистите от една страна и от друга страна хората на останалите четири оф партии. Това е, защото комунистите искат да имат пълно и неоспорвано право върху българското учительство, училище и учащата се младеж. А ние искаме и другите оф партии да имат равно право над българското учительство, учители и учаща се младеж и да не се обръща училището в партийен клуб на РП (к). Ето изворът на борбата срещу нас.“

Въпреки домогванията на РП (к) да туря ръка над учеството, въпреки гоненията на учителите, моралния тормоз и натиска да се запишат в РП (к), учеството в грамалното си болшинство мълчаливо се ориентира към спасителните идеи и борба на Българския земеделски народен съюз. Че това е така, ще проличи, ако би могло да се произведе едно свободно допитване чрез тайно гласуване.

Преследването, наказването и уволнението на учители-опозиционери антифашисти не почива на никакъв закон и представлява пълен произвол с най-ценните служители в държавата.

Титко Черноколев (к): За такива свине като тебе няма място в тази свещена сграда.

Митю Седев (ЗНП): Наистина има една наредба-закон за прочистване на учителския персонал, но тя се отнася изключително до учители, които имат някога фашистка дейност.

Титко Черноколев (к): Като тебе.

Митю Седев (ЗНП): С този закон се върши една дългопоборна и жестока спекулация, като всеки набелязан учител, който не споделя идеологията на РП (к), се таксува като фашист.

От създаването на този закон оф комитети, милицията, РП (к), учителите и гражданите партийци по места имаха цели две години пълна възможност да издирят и представят за уволнение проявените в фашизъм учители. И това стана още първата година, 1944 г. и 1945 г. (Възбуждения от мнозинството)

Титко Черноколев (к): Вие ги покровителствувахте.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Моля, пригършвайте!

Митю Седев (ЗНП): Аз съм уволнявал такива. Този закон сам по себе си е непълен и не дава никаква гаранция за справедливост, защото в повечето случаи оф комитетите отпращаха обвинения за фашизъм срещу някои учители с общи думи, без да сочат никакви конкретни факти. Практиката беше такава, че обвиненият учител само въз основа на протокола на оф комитета, често пъти съставян без знанието на всичките му членове, получаваше своето наказание без разследване, без анкета и без обясненията на обвиняемия. И много пъти, когато несправедливо обвинени в фашизъм учители са по-искали да узнаят в какво конкретно се обвиняват, оф комитетите и всички поделения на РП (к), отгдето главно изхождаха преследванията, отказваха да им дадат осветления. Учителите се съдеха задочно. Това правораздаване стана причина учителството да изпадне в страх и смущение, което се отрази крайно пакостно върху учебната му работа. Не се страхуваха само учителите от РП (к), а всички други виновни и невиновни изживяваха този страх и тормоз, защото достатъчно беше да ти прикачат епитета фашист, докощич на полицията — свършено е с тебе, особено ако си поставил двойка на децето на някоя комунистическа знаменитост.

Случаят с учителя по български език в Мъглижката гимназия, който поради това, че не е поставил отличен успех на сина на директора на гимназията — партизена Герганов — е обявен за фашист и представен за уволнение.

Един от мнозинството: Лъжа и демагогия е това.

Митю Седев (ЗНП): Случаят с арестуването от органите на държавната сигурност на директора на девическата гимназия в Плевен, от когото е искано да увеличи успеха, за да обяви за първенец на гимназията балдъзата на началника на държавната сигурност, потвърждава горното. И за доблестното му държане този директор е похвален. Между другото е обвинен, че позволил на земистките да носят оранжево знаме на един празник.

Такива случаи са десетки и стотици, излишно е да се изброяват.

Учителството се страхува не затова, че е виновно, а затова че законът и неговото приложение не му дават гаранция за справедливост и правда. Този закон оставя в пълно разпореждане на областния училищен инспектор съдбата на основното учителство и не предвижда никаква по-горна инстанция за интервенция и контрол. Но за да имате пълна представа как се прилага законът на практика, трябва да знаете, че след като се наложи наказанието на някой учител и той бъде уволнен, впоследствие, ако по някакъв начин се добере до сведения за какво са го уволнили, казва му се да направи писмени възречения, като обязательно трябва да представи документ за благонадежност от онзи оф комитет, който първоначално му е поискал уволнението. Такова уникум правораздаване съществува само по това културно ведомство. Кой ще бъде този оф комитет, който, след като е отправил обвинение срещу учителя и му е поискал уволнението, ще се съгласи да се самооплюе, като издаде контра-документ на първия?

Владимир Арнаудов (р): Г-н председателю! Два часа вече говори. Ващо му давате право още да говори?

Митю Седев (ЗНП): Целта на тази практика е повече от прозрачна — да се постави обвиненият и наказан учител в положение да моли и да се унижава, или да подаде тайно декларация, че минава към РП (к), за да получи искания документ. И така в последствие и в министерството не можеше вече да се скрие, че оф комитетите по места са действували в повечето случаи грубо партизански, като са обвинявали учителите в фашизъм не защото са такива, а за да им се вземат местата и да се настанят партийци и техните близки, с крайна цел — да се овладява просветното ведомство. Когато тези прийоми бяха демаскирани, тогава започна обратният процес — намаление или опрощаване на наказанието, като дори на уволнените се даваше право да се върнат на старите си места, но местата им бяха вече отдавна заети и те оставаха пак на улицата и, за да получат нови места, трябваше по принуждение да се подлагат на нови безкрайни унижения с неизменния завършек — декларация пред РП (к), начин за печелене партийци и пречупване на съвест.

Георги Михайлов Добрев (к): Ти имаш ли съвест, бе?

Митю Седев (ЗНП): От голямо значение е да се знае, както и по-горе казах, че оф комитетите имаха на разположение цели две и половина години след 9 септември да издирят и поискат наказанието на действително фашизираните учители и затова още в края на първата година след 9 септември в министерството и в областните училищни инспекции не постъпваха повече протоколи за уволнение на учители-фашисти — което беше най-доброто указание, че оф комитетите, които зорко следяха и мореха с милиметър постъпките на учителите, са очистици вече това ведомство от фашисти.

Титко Черноколев (к): Стотици протоколи имаше у Вас.

Митю Седев (ЗНП): Но ето че сега, чак на третата година от 9 септември, отново се подема жестока кампания срещу будното опозиционно учителство. Отново се размахва климатът на чистката, нов страх, тормоз, морален гнет и безпокойство обхваща народното учителство.

И като няма законна основа за уволнение на учители заради опозиционните им убеждения — изважда се из архивата създадената за временни цели наредба-закон за чистката на учители фашисти.

Преди всичко да си отговорим на въпроса: фашизирано ли е българското учителство, или и тук се прави една цинична демагогия, за да се оправдаят целите и намеренията на РП (к)?

За разлика от други съсловия, българското учителство в цялост е било винаги носител на прогресивни идеи. Идеите на аграрната демокрация и социализма намериха най-първо своите носители между учителството. Носители и създатели на епохата на Възраждането бяха прогресивните български даскали и граматисти. Може да се каже, че учителството е едно от най-ляво идеологично настроените съсловия. То обаче е било и си остава винаги патриотично съсловие. Никого не е учило децата на шовинизъм, а на здрав, творчески, съзнателен и умерен национализъм.

Това почетно съсловие имаше нещастieto преди 9 септември да бъде обвинявано и гонено за предателство и комунизъм, а след 9 септември — в фашизъм и реакционерство. През фашистско време, когато запитват един генерал — Кочо Стоянов — известен гонител на учителството, какъв процент от учителите са левичари и комунисти, той отговорил — 99%. Чудно! Сега пък „прогресивното и демократично оф управление“ широко обвинява същото учителство в фашизъм и реакционерство?!

Владимир Димчев (к): Никой не е обвинявал учителството в фашизъм. Отделни учители може да има обвинени. Недейте говорит глупости! Огечественият фронт закрил прогресивното учителство в го защитава. Това е истината.

Митю Седев (ЗНП): И най-парадоксалното е, че тази професия ладе най-много уволнени служители като фашисти.

Довчера обвинявано в левичарство, днес в реакционерство, това морално запазено съсловие не можа да нмери в продължение на десетилетия своето спокойствие и при смяната на всеки режим, кога повече, кога по-малко, кривите дърва се стоварват на гърба му, защото всички властници са търсели от учителя не достойния и почтен културен работник, не идеалиста и пламенен родолюбец, а са искали най-често да направят от него груб партизанин, който да служи слъпо на режима, а не на България; да нмери морални сили у себе си, за да оправдава пред народа произволите на този или онзи режим. Къкто фашистите насилва заставяха учителите под страх на преследване и уволнение да изнасят сказки, да ръководят „Бранчик“, да участвуват в „Обществена сила“ на Дочо Христов — за което днес тези нещастни учители се наказват и уволняват — така и оф власт, не само че не остана по-долу от фашистите, но отиде дотам, че обърна учителите на най-доци агитатори и партизани. И днес от учителството се иска да хвали на всяка цена оф власт, да ръководи ЕМОС и „Септемврийче“, да изнася натрапени му сказки в духа на партийната идеология, да провежда в училището едно партийно обучение и възпитание, което споделя то самото и българският народ изобщо.

За честта на българското учителство, трябва да се каже и признае, че в неговите среди учителите фашисти са нмпожко малцинство и че тези елементи преди две години са издирени и уволнени.

Тук заслужава да се изтъкне, че само върху учителското съсловие тежи един специален закон за чистката, какъвто закон няма по никое друго ведомство. От този факт излиза, като че ли най-големият виновник за установяване на фашизма у нас е учителството. В това отношение, значи, Кимон Георгиев, Димко Казасов, Иван Харизанов и др. са непорочни дечи. С всичко дотук казано не свършват страданията и преследванията на народните учители. След двегодишно приложение на чистката, по искане на Националния комитет и със съгласието на Министерството на народното просвещение, напоров се монтира нова чистка под предлог, че били останали прикрити фашисти и противници на оф власт.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Моля, свършвайте!

Митю Седев (ЗНП): Имам още 10 минути.

От мнозинството: А-а-а!

Владимир Арнаудов (р): Изтече му времето! Да му се огнем думата!

Митю Седев (ЗНП): Назначиха се специални комисии от външния на училището лица, комисии, непочиващи на никакъв закон, които наново държат протоколи, тревожат хиляди учители и ги представят за нови уволнения, прикачвайки им с нищо неоправдано обвинение, че са фашисти, неоправими, реставратори, реакционери и опозиционери. Дори и най-свободолюбивите хора по земята — анархистите са обявени за анархореакционери и се иска уволнението им. (Смях)

От мнозинството: О-о-о!

Кирал Клиниски (з): И за тях ли плащеш?

Един от мнозинството: И Цанков трябва да защитиш!

Митю Седев (ЗНП): А истината е само една: че не са от РП и не хвалят под път и над път и на всяка цена оф власт. Мярката за провинение в случая е устава на РП, но не и законите на страната, защото, ако тези хора бяха фашисти, досега сто пъти щяха да бъдат уволнени. Трябва да се подчертае, че уволнението на учители опозиционери не почива на законно основание, защото те изобщо не могат да попадат под ударите на закона за чистката и тяхното уволнение е грубо беззаконие на административната власт.

Но такъв незаконен начин са уволнени осем души учители в Русе, две учителки от Плевенската девическа гимназия, околийският училищен инспектор в Стара Загора Генчо Караванов, Борис Русinov от Ихтиманската гимназия, кандидат за народен представител, Иван Трендафилов от Пазарджишката гимназия, ...

Кирил Клисурски (З): Ей, и него ли защитаваш? Браво!

Митю Седев (ЗНП): ... околийският училищен инспектор в Нова Загора Йордан Кръстева, Пенка Сл. Нейкова, кандидат за народен представител, с. Асеновец, Новоазгорско, Веселка Артирова от Нова Загора и пр. и пр.

Крум Миланов (К): Плачеш за фашистите.

Мария Станева (К): (Възразява)

Крум Миланов (К): Ето и тя (Сочи Мария Станева) знае, че не е така.

Митю Седев (ЗНП): На други е отнета длъжността и са понижени, като Атанас Кацаров — бит преди изборите от агенти на държавната сигурност в Хаково, Илия Зографов, директор на девическата гимназия в Плевен, Л. Лилов, директор на I мъжка гимназия в Пловдив, Иван Ванев, директор на Института за прогимназиални учители в Пловдив, Йордан Недев, директор на гимназията в Николюк, Йордан Ананиев, директор на гимназията в Радомир, Васил Миладинов, директор на гимназията в Брезник, Босев, директор на гимназията в Провадия и пр. и пр.

На трети се дават атестати, че са гометовци и се иска тяхното наказание. Четвърти се квалифицират като анархореакционери. Искане се уволнението и наказанието на осем души учители от Дупница. Достига се вече дотам, както през фашистко време, че се иска уволнението на учители чрез Държавната сигурност. Петия, на които не могат да се припишат никакви обвинения за фашизъм, са интернирани в концлагери, като Мечкаров от Петричката гимназия, околийският училищен инспектор от гр. Неврокоп Тодор Арнаудов, активен участник в партизанското движение и пр. По пътя на незачитане на учителя се стигна дотам, че един кмет на гр. Кърджали, за да настане жена си за директор, влиза в Дирекцията на гимназията и нанася жесток побой на директорката Козарова. За случая е без значение дали директорката има никаква вина или не. Важното е, че с един директор на гимназия така не може да се постъпва.

Един от мнозинството: Това не е вярно.

Владимир Арнаудов (Р): Отначало до край всичко е лъжа.

Митю Седев (ЗНП): Назначеният директор на Шуменската гимназия Илиев беше заплашен и не прие длъжността. Бившият областен училищен инспектор в Стара Загора Странски напусна длъжността, защото е бил заплашен от неотговорни фактори.

Ето какво пишат от Стара Загора в своето изложение до министъра на народната просвета учителите зенари, социалисти и земеделци от оф партии:

„Нам е известно, че върху много учители продължава да се упражнява тортиоз чрез разни средства на заплашване да напуснат местоназначенията си. Не им се позволява да встъпят в длъжност, заплашват селяни, да не им дават квартири, за други учители, разните оф комитети от селата дават преценка, че не са способни за такъв и пр. и пр. И за да не бъдем голословни, очнем само някои факти:

1. Ежедневно в Областната училищна инспекция постъпват заявления за оставка на редовни учители и семейни двойки, които са носили учителския кръст десетки години.

2. В с. Ветрен, Казанлъшко, назначеният учител М. Маргаритов, заплашен за живота си, подаде оставка.

Кирил Клисурски (З): Да не е когато беше Гемето?

Митю Седев (ЗНП): После, после, — В същото село на дългогодишната учителка Киличиева не се позволява да встъпи в длъжност.

3. В с. Маджерито, Старозагорско, на учителката Мария Пейкова не се позволява да встъпи в длъжност. Също в с. Дълбоки — за учителя Койчинов.

4. В с. Дъбово, Казанлъшко, кметът на селото лично запови на областния училищен инспектор, че няма да допусне да встъпи в длъжност учителят Хр. Манджуков и пр.

Георги Михайлов Добрев (К): Нарушава правилника. Да му се прекрати говоренето. Казано е в правилника колко да говори.

Председателстващ Атанас Драгиев: (Звъни) Моля, прекъснете!

Митю Седев (ЗНП): След една-две минути ще прекъсна. (Възразжения от мнозинството)

Такъв е случаят с учителя Петър Кисов, от с. Козловец, Свищовско. Защото бил земеделец-опозиционер, милицията не му позволява да учителствува. Здравка Грозданова е била заставена от оф комитета в Симеоновград да си даде оставката, за да стане директор един партиен стажант и пр. и пр. — безкрайни беззакония и произволи.

От мнозинството: А-а-а!

Председателстващ Атанас Драгиев: (Продължително звъни) Свършвайте!

Владимир Арнаудов (Р): Слушайте звънеца!

Митю Седев (ЗНП): Свършвам. — Как могат да не съществуват всички тези порядки в просветата, когато председателят на Училищния съюз в България, Тодор Самодумов на една конференция в Плевен, разсърден, че учителството не му посетало скачката — като че то е длъжно „да бъде под ръка“ на всяко партийно величие — пред учителите е проповядвал неподчинение и неизпълнение на наредбите на министерството, като е подчертал, че то трябва да слуша не министерството, а Съюза на просветните работници — т. е. него — и че учители, които не слушат Съюза на работниците по просветата, ще бъдат уволнени и заменени с работници партийни.

Аз съм писал още много, но понеже нямам време, спирам. (Бурни и продължителни ръкопляскания от опозицията. Възразжения от мнозинството)

Вълко Червенков (К): Вдигнете го на ръце!

Илия Игнатов (К): Нито дума не каза по бюджета.

Митю Седев (ЗНП): Аз и за бюджета имам да кажа. (Възразжения от мнозинството)

Председателстващ Атанас Драгиев: Ще преустановим заседанието. Следващото заседание на Народното събрание ще бъде във вторник, 1 април, 15 ч. след обед, със следния дневен ред:

Първо четене на законопроектите:

1. За сключване заем от Б. з. к. банка в размер на 200.000.000 лв. за нуждите на Дирекцията на горите.

2. За опрощаване задълженията към Погасителната каса на наследниците на Митю Дамитров Овчеларов и Никола Минев Овчеларов, от гр. Калофер.

3. Второ четене законопроекта за одобрение на Държавния народостопански план за 1947 и 1948 г.

4. Доклад на бюджетната комисия по бюджетопоекта за разходите през 1947 бюджетна година на: а) Министерството на народното просвещение (Продължение); б) Министерството на финансите.

5. Одобрение решенията на прошектарната комисия от 13 март 1947 г., протокол № 5.

Който приемат този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Митю Седев, Събраният приема.

Закривам заседанието.

(Закрито в 18 ч. 25 м.).

Подпредседател: АТАНАС ДРАГИЕВ

Секретари: { ЙОРДАН ЧОБАНОВ
РАДА НОЕВА